

MÅL OCH BUDGET 2023-2025

Innehåll

1. SOCIALDEMOKRATERNAS OCH CENTERPARTIETS BUDGETFÖRKLARING – EN SAMHÄLLSOFFENSIV FÖR JÄRFÄLLA.....	4
2. OM MÅL OCH BUDGET	12
2.1. Beslut som fattas genom Mål och budget.....	12
3. INRIKTNINGSMÅL OCH UPPDRAG.....	14
3.1. En samhällsoffensiv för ett tryggt Järfälla.....	14
3.2. Kvalitativ välfärd för alla.....	15
3.3. Attraktiv arbetsgivare och ett levande näringsliv	16
3.4. Ansvarsfull ekonomisk politik.....	17
3.5. Förstärkt demokratisk delaktighet	17
3.6. Järfälla tar stort ansvar för klimatet och den gröna omställningen.....	18
4. INTERN KONTROLL	19
5. EKONOMISTYRREGLER.....	19
6. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	20
6.1. Samhällsekonomin och kommunernas ekonomi	20
6.2. God ekonomisk hushållning	21
6.3. Skattesats	22
6.4. Skatteintäkter och utjämning	22
6.5. Demografiska förändringar.....	23
6.6. Känslighetsanalys	25
6.7. Ekonomisk framåtblick.....	25
7. RESULTATBUDGET 2023 MED PLAN 2024-2025	27
7.1. Volympott	28
7.2. Investeringsrelaterade driftskostnader	28
7.3. Taxor.....	28
7.4. Priser och löner	28
7.5. Effektiviseringar	28
7.6. Avskrivningar och internränta	29
7.7. Finansnetto.....	29
7.8. Borgensavgifter.....	29
7.9. Pensioner, arbetsgivaravgifter och personalomkostnadspålägg	29
8. NÄMNDERNAS ANSVARSOMRÅDEN OCH DRIFTBUDGETAR	30
8.1. Nämndernas driftbudgetramar	30
8.2. Kommunstyrelsen	30
8.2.1. Ansvarsområde	30
8.2.2. Driftbudget.....	31
8.3. Barn- och ungdomsnämnden	32
8.3.1. Ansvarsområde	32
8.3.2. Driftbudget.....	32
8.3.3. Barn- och elevpeng	33
8.3.4. Volymer	34
8.3.5. Lokalpeng	34
8.4. Kompetensnämnden	34

8.4.1.	Ansvarsområde	34
8.4.2.	Driftbudget.....	35
8.4.3.	Volymer	36
8.4.4.	Peng	36
8.5.	Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden	36
8.5.1.	Ansvarsområde	36
8.5.2.	Driftbudget.....	37
8.5.3.	Taxor och avgifter.....	37
8.6.	Socialnämnden.....	37
8.6.1.	Ansvarsområde	37
8.6.2.	Driftbudget.....	38
8.6.3.	Kundvalspeng	39
8.6.4.	Taxor och avgifter.....	39
8.7.	Äldre- och omsorgsnämnden (f.d. Äldrenämnden)	39
8.7.1.	Ansvarsområde	39
8.7.2.	Driftbudget.....	39
8.7.3.	Kundvalspeng	41
8.7.4.	Taxor och avgifter.....	42
8.8.	Familjerättsnämnden.....	42
8.8.1.	Ansvarsområde	42
8.8.2.	Driftbudget.....	43
8.9.	Tekniska nämnden	43
8.9.1.	Ansvarsområde	43
8.9.2.	Driftbudget.....	44
8.9.3.	Driftbudget, taxefinansierad verksamhet.....	45
8.9.4.	Taxor.....	45
8.10.	Miljö- och bygglovsnämnden	45
8.10.1.	Ansvarsområde	45
8.10.2.	Driftbudget.....	46
8.11.	Järfällahus AB	46
8.12.	F d Järfälla Näringsliv AB.....	47
9.	EXPLOATERINGSBUDGET 2023, PLAN 2024-2027 SAMT UTBLICK TILL 203248	
10.	INVESTERINGSBUDGET 2023, PLAN 2024-2027 SAMT UTBLICK TILL 203249	
11.	FINANSIERING OCH BALANSBUDGET.....	54
11.1.	Upplåning	54
11.2.	Soliditet.....	55

BILAGOR

1. Järfälla kommuns styrmodell
2. Lokalförsörjningsplan 2023-2027 med utblick mot 2032
3. Utdrag ur ekonomistyrregler
4. Taxor och avgifter inom kultur-, demokrati- och fritidsnämndens verksamheter
5. Egenavgifter och priser för den enskilde socialnämnden
6. Avgifter och tillsynsavgifter för alkohol, tobak och receptfria läkemedel socialnämnden
7. Egenavgifter och priser för den enskilde äldre- och vårdnämnden
8. Revidering av VA-taxa, tekniska nämnden
9. Reviderad av avfallstaxa, tekniska nämnden
10. Revidering av taxa kart- och GIS-produkter och -tjänster tekniska nämnden
11. Inriktningsmål och uppdrag utifrån styrmodellens perspektiv

1. SOCIALDEMOKRATERNAS OCH CENTERPARTIETS BUDGETFÖRKLARING – EN SAMHÄLLSOFFENSIV FÖR JÄRFÄLLA

Socialdemokraterna och Centerpartiet i Järfälla presenterar här, i samverkan med Vänsterpartiet, sin första budget för mandatperioden. Det är en budget som tar ansvar i en svår tid, där vi präglas av att det är krig i Europa och Sveriges närområde. Ekonomin befinner sig i lågkonjunktur med hög inflation och snabbt stigande räntor. Statsbudgeten för 2023 har otillräckliga välfärdsresurser och satsningar på klimat och miljö är obefintliga. Utmaningarna finns och kräver en budget som tar situationen på stort allvar, som gör tuffa prioriteringar och har en politisk beslutsamhet som innehåller kreativa lösningar för de problem som ligger framför oss.

Järfälla ska vara en kommun i framkant och vi ska ta vara på de många möjligheter som finns för att skapa en tillväxt som är både långsiktig och hållbar. Genom tunnelbaneavtalet kommer Stockholm närmare Järfälla, allt fler flyttar till vår fina kommun, arbetstillfällena ökar. Samtidigt är det viktigt att rekreation och närheten till natur finns kvar. I budget för 2023 ska vi påbörja arbetet med mandatperiodens viktigaste prioriteringar för att Järfälla ska vara en kommun som håller ihop genom jämlikhet, trygghet och gemenskap. Det gör vi genom att initiera en samhällsoffensiv för trygghet som omfattar skolan, äldreomsorgen, klimatet, att bryta segregationen och bekämpa den organiserade brottsligheten.

En samhällsoffensiv för trygghet

I denna budget, såväl som för hela mandatperioden, satsar vi främst resurser på en samhällsoffensiv för att öka tryggheten och bryta segregationen. Inom trygghetsområdet ska vi vara i framkant och kommuninvånarna ska uppleva att tryggheten prioriteras. Hela Järfälla ska mobiliseras med samhällets samlade styrka för att vi gemensamt ska möta de problem som Järfällaborna upplever i sin vardag. För att på allvar lyckas med det brottsbekämpande arbetet och öka tryggheten på gator och torg krävs en tydlig samhällsnärvaro i kommunen. Det skapar vi genom både effektiva brottsbekämpande åtgärder och ett kraftfullt förebyggande arbete. Social och situationell brottsprevention ska därför genomsyra kommunens trygghetsarbete.

Kommunen har ett viktigt ansvar att förebygga brottslighet och bryta utanförskap. Särskilt fokus kommer riktas på att förbättra livsvillkoren för Järfällas barn och att

bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Gängens gemenskap ska aldrig vara ett alternativ för barn och unga. Målet är att alla barn ska ha ett tryggt hem, bra förutsättningar att klara skolan, föräldrar som går till jobbet, tillgång till ett rikt utbud av fritidsaktiviteter som möjliggör möten mellan barn från hela kommunen och samhället ska finnas där som stöd när behoven uppstår.

För att samhället ska vara närvarande från första början vill vi under mandatperioden, i dialog med region Stockholm, verka för familjecentraler i alla kommundelar. Familjecentraler samlar exempelvis mödravård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst på en plats. Därutöver ska socialtjänsten få resurser för att både arbeta förebyggande, exempelvis med föräldrastöd eller utbildning, och för att ingripa effektivt när unga riskerar att dras in i kriminalitet. För ökad gemenskap ska kommunens sociala lägenheter spridas och finnas i flera olika delar av allmännyttans bestånd där undantag ska göras för utsatta områden. Vi ska också främja jämställdhet, aktivera och integrera Järfällaborna in i bättre livskvalitet, folkhälsa och en starkare gemenskap.

Kommunen ska agera kraftfullt för att minska det fysiska och psykiska våldet. Därför ska vi omgående ta fram ett nytt program för ökad trygghet samt en handlingsplan för att motverka våld i nära relationer och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Handlingsplanen ska inbegripa en bredd av kommunens verksamheter. Vi vill dessutom, med utgångspunkt i de insatser som kommunen idag handhar, se över möjliga former för att inrätta ett centrum mot hedersvåld och våld i nära relationer.

För att på allvar lyckas med det brottsbekämpande arbetet och öka tryggheten på gator och torg krävs en tydlig samhällsnärvaro i kommunen. Det skapar vi genom det förebyggande arbetet men även med närvaro av ordningsvakter, trygghetsvårdar, fältarbetare och andra insatser i dialog med polisen. Vårt mål är att införa mobila trygghetsteam som kan röra sig mellan kommundelar beroende av vad som sker från dag till dag. Vuxna ska röra sig ute i samhället, även kvällstid. Utifrån behov ska vi prioritera arbetet mot otillåtna bosättningar. Kommunen ska även verka för en dygnet-runt-öppen polisstation. Tillsammans med polisen ska vi även utveckla arbetet med Sluta skjut (GVI).

Vårt allmännyttiga bestånd är även en viktig aktör i det trygghetsskapande arbetet. Utanförskapet ska brytas oavsett dess orsak och integrationen stärkas. Omklassificeringen av våra utsatta områden ska ske senast 2032. Vi kommer därför att i början på 2023 påbörja arbetet med ett nytt ägardirektiv för Järfälla hus AB, som bättre möter de utmaningar vi har. Vi ska exempelvis se till att våldsutsatta kvinnor ges bättre möjligheter till en permanent bostad, göra en mer omfattande genomgång av trygghetsåtgärder i JHAB:s bestånd för att exempelvis motverka inbrott och säkerställa tryggheten i närmiljön, ta steg mot målsättningen att unga upp till 26 år och äldre över 80 ska garanteras bostad, och utöka arbetet med att motverka trångboddhet och svarta hyreskontrakt.

Arbetet mot välfärdsbrott ska kartläggas och vi ska ha ordning och reda i våra välfärdssystem samt i vårt allmännyttiga bostadsbolag med målet att inga skattekonor ska slösas bort eller riskera att bli en inkomstkälla för organiserad brottslighet. I det arbetet ingår det även att se över rutiner och uppföljning vid utbetalning av försörjningsstöd, upphandlingar och annan extern skattefinansierad verksamhet. Under 2023 kommer vi inleda ett arbete för att lokalisera och motverka problemen. Arbetet ska vara systematiskt och bygga på en myndighetsöverskridande samverkan, med inspiration från andra kommuner som exempelvis Södertälje.

Det är med en samhällsoffensiv för trygghet som vi tillsammans gör Järfälla tryggare och trivsammare. För att fler ska bo, leva och verka i vårt Järfälla.

En skola för alla

I vår budget för 2023 fördelas resurser till de verksamheterna med mest behov, genom en höjning av skolpengen och den socioekonomiska fördelningen. Järfälla ska ha bra förskolor och skolor som sätter lärandet i fokus där fler elever når gymnasiebehörighet samt gymnasieexamen. Under mandatperioden ska skolor och förskolor få bättre förutsättningar att möta alla elevers olika behov. Vi ska rusta upp elevhälsan, göra riktade satsningar för att minska den psykiska ohälsan och förbättra fysisk hälsa. Det ska vara nolltolerans mot mobbing och mensskydd ska tillgängliggöras. Vi vill se extra stöd för elever med särskilda behov och det ska vara möjligt med undervisning i särskild undervisningsgrupp. Vi ska ta ett samlat grepp för att motverka hemmasittande, problematisk frånvaro och skolk. Alla barn ska komma till och vara i förskolan och skolan.

Målsättningen att barngrupps- och klasstorlekarna ska minska och anställa mer personal i verksamheterna. För att det ska vara möjligt är även regeringens ambitioner och statsbidrag avgörande. Lärares och förskollärares arbetsmiljö ska förbättras, de ska ha goda förutsättningar att bedriva sin undervisning, få kompetensutveckling och känna samhällets stöd i sitt arbete. En förutsättning för goda studieresultat samt lärares och förskollärares arbetsmiljö är att rektorerna får bättre förutsättningar. Förutom mer resurser till skolans verksamheter ger vi personalen i förskolan fria arbetsskor.

För en skola med fokus på lärande och kunskap krävs en jämlik resursfördelning som tar hänsyn till olika behov och förutsättningar. Vi ska utreda lika förutsättningar oavsett driftsform. Järfälla ska ha en skolorganisation som möter ökade behov av skolplatser. Det är prioriterat att kommunen behåller strategiskt viktiga skollokaler för att säkerställa vårt utbudsansvar även i framtiden. Dessutom höjer vi den socioekonomiska pengarna för att de elever på skolor med mest utmaningar ska få bättre möjligheter att klara kunskapskraven. Det är viktigt att elever klarar kunskapsmålen i 9:an för att få goda förutsättningar att klara gymnasiet.

Målet är att Järfälla gymnasium ska bli förstahandsval för fler elever. Vi vill se ett mer aktivt arbete mellan arbetsmarknadens parter i Järfälla, gymnasieskolan och kommunens näringslivsenhet. Det vill vi för att förbättra matchning mellan utbildning och arbetsgivarnas behov av kompetens. Gymnasieskolan ska fortsätta satsa på ung företagsamhet. BAS-Barkarby måste följas noga och säkerställa att kopplingen till högre utbildning och näringslivet kommer bli verklighet.

Kvalitativ välfärd och omsorg efter behov

Socialdemokraterna och Centerpartiet värnar Järfällabornas välfärd och omsorg. Järfälla ska sträva efter att vara en tillgänglig kommun för alla, oavsett funktionalitet. Det handlar om allas lika rätt till fullt deltagande i samhället. Det kommer kräva insatser i den fysiska miljön, utbildning i bemötande och i hur kommunen kommunicerar. Vi kommer stegvis se till att kommunens lokaler är tillgänglighetsanpassade och fortsätta förbättra tillgängligheten till friluftsområden. Vid byggnation av nya anläggningar ska tillgängligheten värnas. Dessutom ska assistans ges utifrån behov där LSS-lagens intentioner värnas genom tillräckliga resurser, rättssäker handläggning och ökat inflytande för brukarna. Även hemtjänst, särskilda boenden, daglig verksamhet och arbetsmarknad är områden som prioriteras. Vårt mål under mandatperioden är att prioritera vården och omsorgen, genom att dels kompensera dem i möjligaste mån för ökade kostnader men även göra riktade insatser. Vi avsätter bland annat särskilda medel för ett lönelyft till våra undersköterskor och inför kostnadsfria arbetsskor.

Vård ska ges efter behov och vi vill se tydliga vårdkedjor genom hela livet. Därutöver ska kommunen agera kraftfullt i relation till region Stockholm för mer nära vård och ett bättre vårdutbud för Järfällaborna. Det kommer vara viktigt att kommunen är en aktiv part när det nya sjukhuset i Veddesta växer fram samtidigt som Jakobsbergs sjukhus ska värnas. Behoven av ett mer aktivt arbete med suicidprevention ska ses över.

Livskvaliteten för äldre i behov av omsorg ska vara hög, och därför vill vi att livet på kommunens äldreboenden ska bli bättre. Personalen är den viktigaste resursen för ökad kvalitet och ska därför prioriteras högt. Personalen ska ha goda förutsättningar att göra ett bra jobb, ha bra villkor och få kompetensutveckling. Därutöver ska det erbjudas god mat och dryck med variation, ett rikt utbud av aktiviteter, ett varierat kulturutbud och ett utrymme för inflytande. Vi vill även se över behoven av ett stärkt arbete mot halk- och fallskador. För att stå bättre rustade för framtiden, underlätta personalens arbetssituation och för att stärka integriteten för de äldre ska välfärdsteknik prioriteras. En förutsättning för ett gott liv och hög livskvalité är goda boendemöjligheter utifrån individens behov och önskemål. Vi ska därför under mandatperioden se över olika typer av boende för äldre med god tillgänglighet samt rimliga boendekostnader. Trygghetsboende ska byggas.

Det är prioriterat för oss är att bryta ensamhet, motverka psykisk ohälsa och att fler ska leva ett aktivt och rikt liv. Det kommer att innebära olika satsningar på kultur-

och föreningslivet, vi kommer behöva fler mötesplatser för äldre och vi vill tydliggöra det kommunala pensionärsrådets (KPR) roll. Anhöriga står ofta för de äldres direkta omsorg, framför allt när dessa bor kvar i sin hemmiljö. De anhöriga behöver få bättre stöd av kommunen och kommunikationen dem emellan bör förbättras. Det ska vara möjligt att bo med sin partner när den ene är i behov av särskilt boende.

Järfälla ska vara tillgängligt och ge rätt välfärd till dig när du behöver det som mest.

För en grön omställning och hållbar utveckling

Järfälla har i många år arbetat målmedvetet för att ställa om och bidra till målen i Parisavtalet. Kommunens arbete har varit framgångsrikt vilket bland annat bevisas genom att Järfälla nu är länets bästa miljökommun, och det ska vi fortsätta vara. Framåt kommer vi göra insatser för effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning, hög miljömedvetenhet, stärkt biologisk mångfald, fler kolsänkor, god livsmiljö och verka för en ökad och mer tillgänglig kollektivtrafik. Vi ska aktivt verka för gröna jobb och skapa förutsättningar för att gröna företag ska vilja och kunna etablera sig i Järfälla. Dessutom ska vi värna och tillgängliggöra våra naturreservat samt skydda fler grönområden med stort värde för människor, djur eller natur.

Järfälla ska ta sitt ansvar för att minska utsläpp genom att påbörja implementeringen av kommunens koldioxidbudget. Vi vill upprätta en plan och fortsätta söka statliga medel för sanering av miljöfarliga marker. Området kring Björkebyskolan ska saneras färdigt under 2023. Vi ska stärka arbetet med solenergi på tak och smart elektrifiering. Kommunens arbete med att minimera spridning av mikroplaster ska stärkas.

Järfälla är en kommun som ligger i framkant, som välkomnar ny teknik och som ser nyttan med utveckling, det ska vi fortsätta vara. Därför kommer vi exempelvis: agera för bättre förutsättningar för mikromobilitet, uppmuntra till en utökning av antalet linjer med självkörande bussar samt påbörja ett arbete där kommunen tar ansvar för att bygga fler laddstolpar i kommunen även i mindre attraktiva lägen. Även klimatvänlig byggnation ska uppmuntras och underlättas, exempelvis genom att öka byggandet i trä och inkludera smart elektrifiering.

Det ska vara enkelt för Järfällaborna att göra rätt och därför ska vi underlätta för sophämtning, återbruk och återvinning. Oavsett var i Järfälla du bor ska du kunna införskaffa och ladda en elbil. Vidare ska det göras enklare för kommunens invånare att sätta upp solceller på taken och därför ska kulturmiljöplanen revideras. Och vi prövar gärna större solcellsparker.

Jobb och företagande för hållbar tillväxt

Fler människor ska ha ett jobb att gå till och målet är att alla som kan jobba ska jobba. I det arbetet har kommunen en viktig roll. För att utveckla arbetsmarknadspolitiken kommer vi både prioritera företagsklimatet och aktiva arbetsmarknadsåtgärder, samt dra nytta av den gröna omställningen.

Vi ska se den gröna omställningen som en möjlighet som ger nya jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Vårt mål är att göra det enklare att starta och driva företag i kommunen, och öka tryggheten för företagare. Konkurrens på lika villkor är en grundförutsättning, företag med schyssta villkor och legala verksamheter ska inte behöva konkurrera mot oseriösa aktörer. Ett annat mål under mandatperioden är att fler gröna företag ska vilja och kunna etablera sig i Järfälla. Vi vill också upprätta en strategi för fler etableringar av företags huvudkontor i kommunen. Järfälla ska fortsätta vara en kommun som ligger i framkant, som välkomnar ny teknik och som ser nyttan med utveckling.

Vi ska ha en aktiv arbetsmarknadspolitik i samverkan med det lokala näringslivet som underlättar för företagande i kommunen och som bättre matchar utbildning med kompetensbrist. Regelverket kommer ses över och i samverkan med det lokala näringslivet ska vi stegvis bygga ut verksamheten för att erbjuda minst 1200 unga sommarjobb. Utöver det ska vi ge rätt förutsättningar för de som står allra längst från arbetsmarknaden med yrkesutbildning, kompetenslyft, välfärdsjobb och vid behov extra språkträning. För att fler ska möta kompetensbristen och komma ut på arbetsmarknaden ska de som medverkar i välfärdsjobb erbjudas utbildning. Under mandatperioden är målet att långtidsarbetslösheten ska minska. Särskilt viktigt är det att kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ökar.

Det är prioriterat för kommunen att agera för ökad jämställdhet på arbetsmarknaden och aktivt arbeta för att motverka strukturer eller hinder för lika villkor. Järfälla kommun ska vara en förebild som arbetsgivare med trygga och rättvisa arbetsvillkor och starkt medarbetarinflytande. Vi ska erbjuda barnomsorg även på obekväma arbetstider för att ingen ska hindras från att ta ett arbete.

Ett rikt kultur- och föreningsliv för ett sammanhållet Järfälla

Vårt kultur- och föreningsliv är viktigt för att öka gemenskapen, motverka segregation och främja hälsa. Kulturen och föreningslivet lägger grunden för demokratiskt deltagande, samtidigt som det kan skapa en meningsfull fritid åt alla. Därför är det också en demokratifråga att Järfällas kulturliv och friluftsområden är tillgängligt för alla oavsett funktionalitet. Vi tror starkt på civilsamhällets kraft och förmåga att skapa integration. Vi måste se till att alla barn får likvärdiga möjligheter till ett bra liv.

Vi vill satsa på kultur och idrott genom att initiera processer för nya anläggningar och ökade anslag. Det handlar bland annat om upprustning av idrottsfältet i Jakobsberg, bygga om gamla simhallen till ett allaktivitetshus och initiera bygget av

en gymnastikhall. Det är en förutsättning för en idrottsrörelse som kan inkludera fler. Vi vill även utveckla befintliga mötesplatser i kommunen, såsom Huset på höjden och Folkets hus i Kallhäll. Därutöver vill vi se riktade satsningar för ett rikare liv för äldre.

Järfällas kulturpolitik ska präglas av höga ambitioner. Det handlar bland annat om biblioteksverksamheten, kulturskolan och att det finns kulturella mötesplatser. Vi vill generellt sänka trösklarna för att få fler barn att delta i föreningslivet. Under 2023 ska det tas ett nytt grepp kring fritidsgårdsverksamheten i kommunen vad gäller utbud, styrning och innehåll med målet om en fritidsgård i varje kommunedel. Det ska skapas långsiktiga förutsättningar för mer öppen, föreningsdriven fritidsverksamhet som bidrar till att ge barn och unga en meningsfull fritid i fler delar av kommunen, exempelvis genom IOP-avtal.

Ett hållbart växande Järfälla

Järfälla är en av de snabbast växande kommunerna i Stockholmsregionen. Med våra åtaganden i tunnelbaneavtalet och utvecklingen av den regionala stadskärnan har Barkarbystaden stor potential och det kommer bidra till att stärka hela Järfälla. Vår vision är att det blir en levande stad som är rik på nöjen, kultur, arbetsplatser och vardagsliv. Samtidigt är det högprioriterat att det ska finnas en närhet till grön- och rekreationsområden, exempelvis med möjlighet för flygsport och andra aktiviteter. Parallellt med att Barkarbystaden växer fram är det viktigt att vi arbetar med övriga lokala centrum i Jakobsberg, Viksjö och Kallhäll. Vi ska bygga en kommun som håller ihop. Vi vill öka attraktionskraften och försöka stärka handeln bland annat genom en ambitionshöjning för Jakobsbergs centrum där vi påbörjar Jakobsbergslyftet. Det arbetet ska bland annat innefatta att utreda Shared-space i Jakobsberg med målet om att biltrafiken ska försvinna, förutsättningar för mer nöjes- och fritidsverksamheter och ökad samverkan med näringslivet.

Bostadsbyggandet i kommunen ska sträva efter att bryta segregation genom att bygga blandade bostadsområden som möter olika behov och upplåtelseformer. För att det ska vara möjligt behöver vi fler villor, radhus, ägarätter, en stark allmännytta, bostadsrätter och hyresrätter. Balans mellan boendeformer ska eftersträvas i byggnationsplaner framåt. Våra allmännyttiga bostadsområden behöver rustas upp stegvis, det ska vara tydligare hållbarhetsfokus vid byggnation och vi ska sträva efter en varierande visuell upplevelse.

Järfällahus (JHAB) ska vara en aktiv aktör på Järfällas bostadsmarknad, dess andel hyresrätter på den lokala bostadsmarknaden ska inte minska den kommande mandatperioden. Ett nytt ägardirektiv för JHAB utarbetas där bolagets aktiva roll utvecklas och målsättning om bolagets nyproduktion och sociala ansvar anges. Vi ska utveckla kommunen genom dialog med kommunens invånare. Detta för att säkra livet mellan husen, tryggheten i bostadsområden med bland annat belysning och

klippning av buskar, att det vid nyetablerade skolor säkerställs tillräckliga lekytor och att det ska finnas friluftsområden tillgängliga.

Under mandatperioden är det prioriterat att öka framkomligheten och tryggheten för cyklister och gående i kommunen samt genomföra en genomgång av Järfällas skolvägar och trafiksäkerheten kring skolorna. Vi ska sträva efter förbättrad trafiksäkerhet och framkomlighet för biltrafiken på Viksjöleden och i Veddesta samt fler av- och påfartsramper vid E18. Under 2023 kommer vi inleda en offensiv mot nedskräpning och ohyra i kommunen. Det kommer skapa arbetsmöjligheter för att öka trivsel på gator och torg.

Ett demokratiskt Järfälla med fokus på mänskliga rättigheter

Järfälla ska stå upp för mänskliga rättigheter, öppenhet, jämställdhet och respekt. Det är centrala värden i vår demokrati som ständigt behöver försvaras. Under mandatperioden kommer vi att stärka demokratin i Järfälla, vilket förutsätter ett fokuserat arbete på allas lika värde. Under mandatperioden kommer kommunen att arbeta med demokratiutveckling, att förstärka likabehandlingsarbetet och öka medborgarinflytandet. En grundförutsättning är att de kommunala verksamheterna ger mer jämlika livschanser för Järfällaborna genom ett systematiskt och aktivt arbete mot diskriminering. Ett särskilt arbete för att öka valdeltagandet 2026 kommer genomföras under mandatperioden. Dessutom kommer en översyn genomföras av kommunens arbete med syfte att säkerställa respekt, skydd och främjandet av mänskliga rättigheter. Tillsammans styr vi Järfälla mot att bli en trygg kommun som utvecklas med grön tillväxt och gemenskap.

Järfälla kommun ska aktivt arbeta för inkludering och motverka segregation. Vår styrka är mångfald, jämställdhet och öppenhet. Vi ska därför öka inflytandet över det egna närområdet. Politiska företrädare och anställda ska i dialog med Järfällaborna utveckla kommunen. Det ställer krav på samverkan med såväl andra myndigheter som företag, boende och besökare.

En ansvarsfull ekonomi i balans

Järfälla ska ha en ansvarsfull ekonomisk politik där medborgarnas pengar ska förvaltas med en budget i balans, i såväl goda som sämre tider. Även om 2023 kommer vara ett tufft ekonomiskt år lägger vi fram en budget där vi särskilt prioriterar tryggheten, skolan, äldreomsorgen, arbetsmarknadspolitiken och den gröna omställningen. Genom tydliga mål och uppdrag kommer vi påbörja arbetet med en samhällsoffensiv för ett tryggare Järfälla.

Den viktigaste åtgärden för att stärka ekonomin framåt är att fler har ett jobb att gå till, vilket vi kommer möjliggöra genom ett bra företagsklimat och aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Därutöver kommer vi under mandatperioden ta krafttag för att säkerställa att det inte förekommer fusk, slöseri eller oegentligheter i våra välfärdssystem och kommunens kostnader för konsulter ska fortsätta att minska. Gällande skatten är utgångspunkten att det är behoven som styr, med särskild hänsyn

till våra prioriterade områden. Med anledning av den ansträngda ekonomiska situationen för många hushåll och det osäkra läget framåt kommer vi inte att höja skatten 2023.

2. OM MÅL OCH BUDGET

"Mål och budget" är kommunens viktigaste styrdokument och innehåller kommunfullmäktiges inriktningsmål, uppdrag och ekonomiska ramar. I detta dokument utstakas styrningen för hela kommunens organisation, med dess bolag, styrelser och nämnder. Genom budgeten tydliggörs de politiska prioriteringarna i relation till tillgängliga resurser. Budgeten innefattar en årsbudget med plan för ytterligare två år och utblick mot en tioårsperiod. Grunden är en långsiktig och hållbar ekonomisk planering i en expansion med stora förändringar. Budgeten har sin grund i kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Under ett normalår fattar kommunfullmäktige beslut om budgeten i juni månad. För Mål och budget 2023-2025 har avsteg från processen gjorts med anledning av att 2022 är ett valår. Enligt kommunallagen ska det nytillsatta fullmäktige besluta om budgeten, vilket nu sker i december. Det får konsekvensen att nämnderna fastställer sina verksamhetsplaner och detaljbudgetar senast i mars 2023.

När kommunfullmäktige beslutat om Mål och budget med övergripande inriktningsmål, ska nämnderna och bolagen fastställa sina verksamhetsplaner, vilka innehåller nämnd- och bolagsmål samt detaljbudgetar. Nämnd- och bolagsmålen ska betraktas som delmål till inriktningsmålen. Uppföljning av inriktningsmål, uppdrag och ekonomi redovisas till kommunfullmäktige i delårsrapporter per april och augusti samt i årsredovisning. Ekonomin följs även upp i månadsrapporter.

2.1. Beslut som fattas genom Mål och budget

Genom att fatta beslut om att anta Mål och budget fattar kommunfullmäktige följande beslut:

1. Kommunfullmäktige fastställer nämndernas och kommunstyrelsens kommunbidrag.
2. Kommunfullmäktige fastställer kommungemensamma inriktningsmål och uppdrag som riktas till nämnder.
3. Kommunfullmäktige uppdrar åt nämnderna, bolagen och kommunstyrelsen att utifrån inriktningsmålen ta fram mål som verkar för uppfyllelse av inriktningsmålen. Nämnd- respektive bolagsmålen ska redovisas i verksamhetsplanerna.
4. Kommunfullmäktige fastställer att en äldre- och omsorgsnämnd inrättas från och med 1 januari 2023. Äldre- och omsorgsnämnden ersätter äldrenämnden och ska omfatta funktionshinderfrågor samt äldrenämndens befintliga ansvarsområden.
5. Kommunfullmäktige fastställer justering av ekonomistyrreglerna avseende månadsuppföljningar.

6. Kommunfullmäktige fastställer justeringar av Järfälla kommuns styrmodell vad gäller vilka beslut som fattas av bolagsstyrelser relaterat till budget samt att samråd sker genom ägardialoger, enligt färgmarkeringar i bilaga 1.
7. Kommunfullmäktige fastställer princip för hantering av central volympott.
8. Kommunfullmäktige fastställer resultatbudget, investeringsbudget, exploateringsbudget och balansbudget 2023 samt plan för 2024-2025.
9. Kommunfullmäktige beslutar att ge nämnderna i uppdrag att prioritera bland investeringarna inom de budgetramar fullmäktige beslutar om.
10. Kommunfullmäktige fastställer skattesatsen oförändrad till 18,99 kronor.
11. Kommunfullmäktige bemyndigar kommunstyrelsen att göra erforderliga tekniska justeringar i styrelsens och nämndernas drift- och investeringsbudgetar.
12. Kommunfullmäktige bemyndigar kommunstyrelsen att uppta långfristiga lån till ett tak om 5 400 miljoner kronor 2023.
13. Kommunfullmäktige beslutar att borgensavgiften fastställs till 0,46 %.
14. Kommunfullmäktige beslutar om avveckling av fritidschecken.
15. Kommunfullmäktige beslutar att inrätta mobila trygghetsteam.
16. Kommunfullmäktige beslutar att kommunen ska arrangera Järfällafestivalen.

Priser och taxor

17. Kommunfullmäktige fastställer priser för barn- och ungdomsnämndens pengstyrda verksamheter enligt sidorna 33-34.
18. Kommunfullmäktige fastställer att tillämpning av den gemensamma länsprislistan för de olika programmen i den gemensamma gymnasieregionen i Stockholms län fortsatt ska gälla under 2023.
19. Kommunfullmäktige fastställer priser för socialnämndens pengstyrda verksamheter enligt sida 39.
20. Kommunfullmäktige fastställer priser för äldre- och omsorgsnämndens pengstyrda verksamheter enligt sidorna 41-42.
21. Kommunfullmäktige fastställer taxor och avgifter inom kultur-, demokrati- och fritidsnämndens verksamheter enligt bilaga 4.
22. Kommunfullmäktige fastställer taxor och avgifter inom socialnämndens och äldre- och omsorgsnämndens verksamheter enligt bilaga 5.
23. Kommunfullmäktige fastställer taxor och avgifter inom socialnämndens verksamheter enligt bilaga 6.
24. Kommunfullmäktige fastställer taxor och avgifter inom äldre- och omsorgsnämndens verksamheter enligt bilaga 7.
25. Kommunfullmäktige fastställer reviderad VA-taxa enligt bilaga 8.
26. Kommunfullmäktige fastställer reviderad avfallstaxa enligt bilaga 9.
27. Kommunfullmäktige fastställer taxa för kart- och GIS-produkter och -tjänster enligt bilaga 10.

Genom att fatta beslut om att anta Mål och budget fattar kommunstyrelsen följande beslut (under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan):

1. Kommunstyrelsen bemyndigar kommundirektören att göra erforderliga tekniska justeringar i styrelsens och nämndernas drift- och investeringsbudgetar.
2. Kommunstyrelsen bemyndigar kommundirektören att uppta långfristiga lån till ett tak om 5 400 miljoner kronor 2023.
3. Kommunstyrelsen fastslår kommungemensamt område för intern kontroll.

4. Kommunstyrelsen fastställer personalomkostnadspålägget till oförändrat 39,3 %.
5. Kommunstyrelsen fastställer internräntan till oförändrad 1,0 %.

3. INRIKTNINGSMÅL OCH UPPDRAG

Kärnan i Järfälla kommuns styrmodell är mål- och resultatstyrning. Målstyrningen sträcker sig från kommunens övergripande inriktningsmål via en målkedja som når ända ut till medarbetaren. Mål- och resultatstyrningen utgår från fyra perspektiv som ger en helhet vid all planering och uppföljning: *god välfärd, attraktiv arbetsgivare, god ekonomi och hållbar utveckling*. Detta innebär att inriktningsmålen tillsammans ska täcka in samtliga fyra perspektiv. Detta krävs för att erhålla en balanserad styrning av kommunens verksamheter som kan hålla kvalitet på både kort och lång sikt. Ibland kan också särskilda uppdrag riktas från kommunfullmäktige till nämnder. Uppdragen är specifika till sin karaktär och anger mer konkret vad kommunfullmäktige önskar att nämnder ska fokusera på för att ett särskilt inriktningsmål ska uppfyllas. Se bilaga 1 för en mer utförlig beskrivning av kommunens styrmodell. Se även bilaga 11 för en sammanställning av inriktningsmålen och uppdragen utifrån styrmodellens perspektiv, det vill säga *god välfärd, attraktiv arbetsgivare, god ekonomi och hållbar utveckling*.

Inriktningsmålen och uppdragens innehåll tar avstamp i Socialdemokraternas och Centerpartiets budgetförklaring. Inriktningsmålen är satta för att vägleda organisationen i sitt arbete att uppnå de politiska ambitionerna. Nedan följer en beskrivning av inriktningsmålen som ska gälla för mandatperioden samt sammankopplade uppdrag.

3.1. En samhällsoffensiv för ett tryggt Järfälla

Hela kommunen ska kraftsamla för att öka tryggheten och att inga utsatta områden ska finnas i Järfälla. Det krävs en samhällsoffensiv genom en mängd olika insatser och samarbeten för att uppnå resultat, både genom brottsbekämpande åtgärder och ett kraftfullt förebyggande arbete med tidiga insatser. Social- och situationell brottsprevention ses som grundläggande i det trygghetsskapande arbetet. Det är även viktigt med hög samhällsnärvaro på våra gator och torg.

Kvalitativ välfärd är en nyckel till ett tryggt samhälle. Vi behöver se till att barn och unga får stöd att klara skolan, minska äldres utsatthet, förbättra integrationen, minska trångboddhet och göra så att alla som kan ska jobba. Vi ska också agera kraftfullt för att minska våld i nära relationer, så att även hemmet blir en trygg plats för alla.

Insatser ska genomföras i den fysiska miljön, exempelvis belysning och klippning av buskar, för att tryggheten öka. Krafttag ska tas mot drogförsäljning och det förebyggande arbetet mot droganvändning ska stärkas. Vi ska bryta segregationen och organiserad brottslighet ska bekämpas. Vi ska bygga ett öppet samhälle som präglas av tillit och gemenskap, vara inbjudande och attraktivt att vistas i, som är rent, trivsamt och som bidrar till välmående. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfälla ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i bred politisk delaktighet ta fram en vision för Järfälla. Visionen ska ha en högt satt ambitionsnivå som förklarar hur politiken vill utveckla Järfälla på sikt. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.

- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med berörda förvaltningar ta fram ett nytt program för ökad trygghet. Programmet ska bland annat inkludera perspektivet våldsbejakande extremism. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.
- Socialnämnden ges i uppdrag att i samverkan med berörda förvaltningar ta fram en handlingsplan för att motverka våld i nära relationer och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Handlingsplanen ska inbegripa en bredd av kommunens verksamheter. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.
- Socialnämnden ges i uppdrag att med utgångspunkt i de insatser som kommunen idag handhar, utreda behovet av och möjliga former för ett centrum mot hedersvåld och våld i nära relationer. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.
- **Inga utsatta områden finns i Järfälla 2032**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med samtliga förvaltningar och berörda kommunala bolag ta fram en strategi för att omvandla kommunens utsatta områden. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.

3.2. Kvalitativ välfärd för alla

Välfärden ska öka jämlikheten, friheten och tryggheten i Järfälla. Barn och unga oavsett bakgrund och förutsättningar ska rustas till individer som väl klarar vuxenliv, fortsatt lärande och arbetsliv. Den äldres livskvalitet och välmående ska vara i fokus inom äldreomsorgen och vårdpersonalen ska ha tid och förutsättningar att utföra sitt arbete med kvalitet. Seniorlivet generellt ska stärkas med mer kultur, fritid och mötesplatser. Omsorg och assistans ska ges utifrån behov och individen ska ges ökat inflytande.

Ett rikt kultur- och föreningsliv är viktigt för att öka gemenskapen, motverka segregation, främja hälsan och livskvalitén samt stärka demokratin. Samhället behöver också finnas där som stöd när behov uppstår. Kommunen ska stödja trygga hemförhållanden, ge vård och omsorg och se till att alla som kan ska jobba och att färre är långtidsarbetslösa. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfälla ska ge alla barn och unga en bra start i livet genom goda uppväxtvillkor och utbildning som bildar fria individer redo för arbetsliv och högre studier**
- **Järfälla ska erbjuda en meningsfull fritid och ett aktivt liv**
 - Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden ges i uppdrag att revidera riktlinjer för föreningsbidrag och undersöka olika typer av stöd som kan riktas för att möjliggöra öppen fritidsgårdsverksamhet t.ex. i form av organiserad parklek. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2023.

- Kommunstyrelsen ska återkomma till kommunfullmäktige med en rapport som beskriver hur arbetet fortgår samt förslag på beslut hur en ny gymnastikhall i Järfälla kan realiseras. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2023.
- **Järfälla ska förbättra individers möjligheter till egen försörjning**
- **Järfälla ska vara en tillgänglig och seniorvänlig kommun som ger livskvalitet och gemenskap**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inrätta ett funktionsrättsråd, vilket ska ersätta befintligt tillgänglighetsråd. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2023.
 - Tekniska nämnden ges i uppdrag att avveckla befintligt tillgänglighetsråd. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2023.
 - Äldre- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att stärka det kommunala pensionärsrådet genom att verka för en större bredd bland deltagarna, där fler representanter från organisationer eftersträvas, samt betona rådets rådgivande roll vid exempelvis framtagande av remisser, beslutsunderlag och dylikt. Också ska ett eventuellt namnbyte till exempelvis *Seniorrådet* beaktas. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2023.

3.3. Attraktiv arbetsgivare och ett levande näringsliv

För att Järfälla även fortsatt ska kunna erbjuda sina invånare kvalitativ välfärd, behöver kommunen aktivt arbeta med kompetensförsörjning. I synnerhet inom välfärdsverksamheter, där det mänskliga mötet är avgörande för kvaliteten. För framgång krävs att kommunen kan attrahera ny personal och samtidigt behålla befintlig personal. Därför krävs krafttag för att förbättra arbetsmiljön och rätten till heltid ska säkerställas – heltid ska vara norm, deltid en möjlighet. En bra arbetsmiljö, goda arbetsvillkor och kompetensutveckling är grundläggande för att medarbetare ska ha rätt förutsättningar att göra ett bra jobb.

Vi ska ha en aktiv arbetsmarknadspolitik som underlättar för företagande i kommunen och som bättre matchar utbildning med kompetensbrist, i samverkan med det lokala näringslivet. Det ska vara lätt för arbetsgivare att hitta rätt kompetenser, det ska vara enkelt att starta och driva företag i kommunen, och tryggheten för företagare ska öka. Konkurrens på lika villkor är en grundförutsättning, företag med schyssta villkor och legala verksamheter ska inte behöva konkurrera mot oseriösa aktörer. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfälla kommun som arbetsgivare ska vara ett givet val för nya och befintliga medarbetare i kommunens verksamheter**
- **Järfälla ska främja ett starkt näringslivsklimat**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i dialog med företagare i kommunen revidera näringslivsstrategin för ett gott företagsklimat med särskilt fokus

på trygghet, grön tillväxt och i syfte att främja fler etableringar av företags huvudkontor. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast december 2023.

3.4. Ansvarsfull ekonomisk politik

Järfälla ska bedriva en ansvarsfull ekonomisk politik. Detta betyder att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning, där nödvändiga investeringar görs i verksamheter och personal. För en god ekonomi handlar inte om att göra stora överskott, utan snarare om att prioritera och fokusera på sådant som bedöms skapa mest nytta för kommunens invånare. Medborgarnas skattemedel ska förvaltas kostnadseffektivt. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfälla ska ha en ekonomi i balans på kort och lång sikt**
- **Det ska inte förekomma fusk, slöseri eller oegentligheter i våra välfärds-system**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att upprätta ett program för att motverka välfärdsbrott i offentligt finansierade verksamheter. Syftet är att säkerställa att skattemedel går till det de är avsedda för. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast december 2023.

3.5. Förstärkt demokratisk delaktighet

Järfälla ska vara en öppen och inkluderande kommun fri från alla former av diskriminerande strukturer. Järfälla ska fortsatt bedriva ett systematiskt och aktivt arbete med att främja mänskliga rättigheter. Rättighetsbärare ska både känna till och i praktiken kunna kräva sina rättigheter. Det lokala demokratiarbetet med fokus på jämlikt deltagande, delaktighet och möjlighet till inflytande ska ha en fortsatt framskjuten roll i Järfälla. Särskilt prioriterat är att stärka idag röstsvaga grupper och bidra till ökat deltagande i allmänna val samt andra beslutsprocesser.

För att uppnå en förstärkt demokratisk delaktighet ska kommunen fokusera på allas lika värde. Kommunen ska främja demokratiutveckling, förstärka likabehandlingsarbete, öka medborgarinflytande, öka mångfald och stärka ett Järfälla som håller ihop. Vi ska även öka den digitala närvaron med stärkt e-demokrati. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfälla ska vara jämlikt och inkluderande där alla medborgare ska vara integrerade och demokratiskt delaktiga att utforma samhället**
- **Nollvision mot diskriminering och utanförskap**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en översyn av kommunens arbete med de mänskliga rättigheterna. Syftet är att undersöka i vilken mån perspektivet tillgodoses i den kommunala verksamheten samt identifiera förbättringsåtgärder. SKR:s skrift *Mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå* bör vara en utgångspunkt. Översynen ska i ett andra steg utmynna i ett program. Syftet med programmet ska vara att vägleda i arbetet med att säkerställa respekt, skydd och främjande av mänskliga rättigheter i den dagliga kommunala verksamheten. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast juni 2024.

3.6. Järfälla tar stort ansvar för klimatet och den gröna omställningen

Järfälla kommun ska vara en föregångare inom hållbar utveckling och skapa balans mellan de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna i enlighet med Agenda 2030. Järfälla ska arbeta för en effektiv och miljöanpassad energi- och resursanvändning och hushålla med mark, vatten och naturresurser samt förebygga spridning av föroreningar. Vi ska främja en cirkulär ekonomi och en grön tillväxt, med fler gröna företag och gröna jobb. Samarbetet med andra kommuner, näringsliv, akademi och civilsamhälle ska stärkas, samtidigt som kommunen bidrar till ökad miljökunskap hos kommuninvånarna och påbörja implementering av koldioxidbudgeten. Därför vill kommunen nå följande inriktningsmål och utföra följande uppdrag:

- **Järfällas ska präglas av grön tillväxt och hållbart samhällsbyggande**
- **Järfälla ska präglas av en hög miljömedvetenhet och en god livsmiljö för alla**
 - Kommunstyrelsen ges i uppdrag att revidera elektrifieringsstrategin för att möjliggöra fler laddstolpar i kommunen. Uppdraget ska återrapporteras till kommunfullmäktige senast december 2023.

4. INTERN KONTROLL

Intern kontroll är en del i kommunens verksamhetsstyrning och utveckling. Kontrollen sker på ett systematiskt sätt och syftar till att säkerställa att verksamheten är ändamålsenlig, effektiv och håller kvalitet samtidigt som den når sina mål. Ytterligare syften är att säkerställa att rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och att verksamheten efterlever lagar och regler. Respektive nämnd och bolagsstyrelse har en plan för intern kontroll som visar på områden som ska kontrolleras inom respektive ansvarsområde. Nämnderna och bolagen beslutar om sina interna kontrollplaner i samband med beslut om verksamhetsplan.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt¹, vilket betyder att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt de kommunala bolagen. Utifrån uppsiktsplikten har gemensamma kontrollområden identifierats, vilka ska granskas av samtliga delar av organisationen i den interna kontrollen år 2023. Dessa kommunövergripande områden är:

- Våldsbrott - det vill säga att kontrollera att ingen aktör (företag, förening eller privatperson) otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning

5. EKONOMISTYRREGLER

Kommunfullmäktige beslutade 19 maj 2019 om ekonomistyrregler att gälla från 2020. Reglerna har kompletterats med tillämpningsanvisningar för investeringar och hyres-/leasingåtaganden. En mindre revidering gjordes 29 november 2021 i samband med beslut om Mål och budget 2022-2024.

En justering föreslås som innebär att årets månadsuppföljningar blir mer flexibla. Förslaget innebär att kommunstyrelsen får ta del av två månadsuppföljningar per år och att kommundirektören varje år fastslår dessa i ett årskalendariet. Vid behov kan kommundirektören initiera fler månadsuppföljningar. Preliminärt kommer månadsuppföljningarna under 2023 ske per mars och oktober.

I samband med föregående års Mål och budget bemyndigades kommunstyrelsen att ta fram kriterier för fördelning av central volympott. Ett förslag till hantering har utarbetats och presenteras som ett tillägg till ekonomistyrreglerna. Kortfattat innebär det att kommunstyrelsen i samband med månads- och delårsrapporter samt årsboksutskott ska besluta om nämndernas eventuella volymunderskott ska anses giltiga. Fattas ett sådant beslut kan då nämnden redovisa volymunderskott utan att behöva vidta åtgärder för ekonomi i balans. En bedömning görs om volymavvikelserna täcks av den centrala volympotten men inga extra medel skjuts till nämnderna under löpande budgetår. Eventuell justering p.g.a. för låg eller hög volymkompensation sker i nästa ordinarie budgetprocess.

Som en följd av hantering av volympotten fastslås också att volymöverskott, samt analogt med detta även medel för kapitaltjänst och lokaler, inte tillåts användas för att täcka upp för andra avvikelser.

Föreslagna förändringar och tillägg framgår av bilaga 3.

¹ Kommunallagen 6 kap. 1, 9 §§

6. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

6.1. Samhällsekonomin och kommunernas ekonomi

SKR:s oktoberprognos och regeringens novemberprognos i samband med budgetpropositionen visar på en relativt samstämmig bild. Den snabba återhämtningen efter pandemin har gett tillväxten en skjuts under slutet av 2021 och början av 2022, men framåt spås mer normala tillväxtnivåer som under det närmaste året dämpas kraftigt av situationen i vår omvärld och det osäkra läget till följd av hög inflation och stigande räntor. Enligt SKR väntas BNP-tillväxten bli negativ 2023 med -0,7 % men öka till 1,8 % 2024 respektive 2,8 % 2025.

Nio månader har passerat efter Rysslands invasion i Ukraina och det ser allt mer ut att bli en utdragen konflikt. Kriget har hittills resulterat i mänskligt lidande, flyktingrörelser, ett skärpt säkerhetsläge och i sin tur Sveriges och Finlands NATO-ansökningar med ett åtagande för staten att öka försvarsutgifterna, i övrigt lämnar regeringen en relativt stram budget utan större satsningar som kan motverka effekten av konjunktturnedgången. Rädslan för att en expansiv finanspolitik ska motverka Riksbankens penningpolitik med mål att bekämpa inflationen uppges prägla statsbudgeten till stor del.

Ekonomiskt är den historiskt höga inflationen det stora orosmolnet. Stora prisökningar på bland annat energi, livsmedel, byggmaterial och andra varor, ökade pensionskostnader och ökade räntekostnader har präglat kommunens budgetarbete inför 2023. Inflationen riskerar även driva upp förväntningar om en högre löneutveckling, vilket förutom att ge högre personalkostnader för kommunen, dessutom skulle kunna medföra bestående höga inflationsnivåer. Inflationen, mätt som KPIF, prognostiseras till 7,5 % 2022 och 5,0 % 2023 för att sjunka tillbaka till under inflationsmålet 2024-2025 med nivåer på 1,5 % respektive 1,7 %.

Konjunktturnedgången väntas påverka sysselsättningen negativt. Arbetslösheten spås enligt SKR öka från 7,5 % 2022 till 8,4 % 2023 och 2024 för att därefter sjunka något. Regeringen har en mer positiv bild och antar att arbetslösheten toppar på 7,7 % 2023 och börjar sjunka redan 2024. Gruppen långtidsarbetslösa väntas fortsätta öka och få det tuffare i konjunktturnedgången. Både för samhällsekonomin och kommunerna kommer det vara en avgörande faktor för framgång att förbättra matchningen på arbetsmarknaden för att bryta trenden för framförallt utsatta grupper arbetslöshet. Det kan ske genom olika arbetsmarknadsåtgärder i samverkan med såväl utbildningsinstitutioner som kommunens näringsliv.

Antalet arbetade timmar är det mest avgörande för skatteunderlagsutvecklingen och SKR spår endast en svag ökning 2023 med 0,3 %, tydligt under potentialen i ekonomin, men 2024-2025 blir ökningen högre och uppgår till 1,3-1,4 % per år. Timlöneökningen väntas vara stark med 3,2-3,4 % varje år 2023-2025 vilket beror på fortsatta obalanser med arbetskraftsbrist i vissa sektorer. Nominellt ökar skatteunderlaget med 4,0 % 2023, 4,5 % 2024 och 4,1 % 2025, vilket ändå är relativt starkt historiskt.

Vägs prisökningarna samman med kostnadsökningar för löner och pensioner hamnar SKR:s kostnadsindex åren 2023-2025 på 6 %, 3,9 % respektive -0,2 %. Ställs kostnaderna mot det nominella skatteunderlaget innebär detta att det reala skatteunderlaget blir negativt -2,7 % 2023, svagt ökande 0,6 % 2024 för att 2025 öka

med 4,4 %. Resultaten i många kommuner har varit goda ett par år tack vare statliga åtgärder under pandemin. Men de kraftiga kostnadsökningarna gör att ekonomin blir betydligt tuffare 2023 och sannolikt kvarstår stora utmaningar även 2024. En god nominell skatteunderlagsutveckling äts helt upp av kostnadsökningarna. För att klara en god ekonomisk hushållning i kommunerna behövs effektiviseringsåtgärder och anpassningar av kostnaderna. Det är viktigt att kostnaderna minskas på ett kontrollerat sätt. Det behöver dels ske där det minst påverkar välfärden till kommuninvånarna och dels så att det inte riskerar förstärka de negativa effekterna av konjunkturedgången.

Den osäkerhet som råder inom bostadsbyggandet och bostadsmarknaden, drivet av höjda räntor, energi- och produktionskostnader kommer sannolikt påverka tillväxttakten i Järfälla. Med risk för förskjutningar i tidplaner inom exploateringen och markintäkter kan låneskuldens utveckling och räntekostnaderna påverkas negativt. Det är viktigt att parera genom att se över investeringsplanerna. De närmsta åren måste kommunen prioritera de allra nödvändigaste investeringarna som behövs för att klara det kommunala kärnuppdraget. Samtidigt bör man se över och effektivisera utnyttjandet i befintliga lokaler och anläggningar.

På sikt finns fortsatta utmaningar att både finansiera investeringar i skola och omsorg och att säkerställa tillräckliga insatsfaktorer i välfärdsverksamheterna. Befolkningsutvecklingen i olika åldersgrupper innebär att kostnaderna för välfärden länge har spått växa i snabbare takt än skatteintäkterna. Lägg till utmaningen i kompetensförsörjningen när arbetskraften inte växer i samma höga takt som behovet av att anställa nya medarbetare i kommuner och regioner. Nya arbetssätt som främjar innovation och digital teknik kan vara en väg framåt. Ökat samarbete inom kommunen, inom kommunkoncernen, med andra kommuner och civilsamhället är en annan möjlig väg som kan leda till att knappa resurser nyttjas effektivare.

6.2. God ekonomisk hushållning

Den kraftiga tillväxten som sker i kommunen med satsning på samhällsutvecklingen med bostäder, infrastruktur och service i välfärden, ställer krav på överskott i ekonomin. Kommunfullmäktiges beslutade i maj 2015 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning som innebär att årets resultat ska vara minst 1 % av skatteintäkterna samt sträva mot att resultatet ska överstiga 2 %.

Resultatmålet ska långsiktigt säkra en god ekonomisk hushållning. Det innebär att överskottet bidrar till självfinansiering av kommande investeringar för att låneskulder och räntekostnader inte ska gröpa ur konsumtionsutrymmet för välfärdstjänsterna. Överskott i ekonomin är även viktiga för att kunna möta snabba förändringar i konjunkturen. Det är viktigt att resultatmålet i genomsnitt över tid respekteras även om undantag kan vara motiverade i en lågkonjunktur. För att skapa ett utrymme att vissa år budgetera för ett resultat som understiger resultatmålet behöver kommunen under goda år ha resultat som med god marginal överstiger resultatmålet.

Kommunens resultatutveckling (exklusive exploateringar och extraordinära poster) över en femårsperiod (2017-2021) har i genomsnitt uppgått till 1,7 % av skatteintäkterna. 2020 och 2021 redovisades resultat på 2,2 respektive 2,0 %. Prognosen för 2022 uppgår i delårsrapporten per augusti till 3,3 %. De pandemirelaterade effekterna på ekonomin har påverkat resultaten åren 2020-2022

positivt med kraftigt ökade statsbidrag och tillfälligt lägre kostnader i verksamheterna i kombination med en oväntat snabb återhämtning i skatteintäkterna. Dessa år är därför inte helt representativa utan kan betecknas som goda år ekonomiskt. Låga resultat över tid i kombination med ökade investeringar har medfört att kommunens låneskuld har ökat successivt och därmed riskexponeringen för ränteökningar, vilket nu innebär att räntekostnaderna under 2023 kommer att urgröpa utrymmet för den löpande driften i verksamheterna.

För att på längre sikt upprätthålla god ekonomisk hushållning behöver kommunens resultat ökas till nivåer på 2 % och över, så fort som lågkonjunkturen har passerat, enligt prognoserna bör det kunna ske från år 2026 och framåt.

6.3. Skattesats

Kommunfullmäktige fattade i samband med föregående Mål och budget beslut om sänkt skattesats till 18,99 kronor. Förslaget i denna Mål och budget är att skattesatsen hålls oförändrad.

6.4. Skatteintäkter och utjämning

Kommunens intäkter består till största del av skatteintäkter och bidrag från de kommunala utjämningssystemen. Förändringen mellan åren beror dels på skatteunderlagsutvecklingen, dvs inkomsterna för alla invånare i hela riket, och dels på hur invånarantalet och dess ålderssammansättning förändras i den egna kommunen. Skatteunderlagsutvecklingen beror i sin tur på konjunkturläget i samhällsekonomin vilket påverkar sysselsättning och arbetslöshet och därmed skatteinkomsterna. Skatt på pensioner, sjuk- och arbetslöshetsersättning har också betydelse varför även nivån på dessa ersättningar påverkar skatteunderlaget. Inkomstutvecklingen för kommunens egna invånare har pga inkomstutjämningssystemet endast en indirekt inverkan på kommunens skatteunderlag.

Budgeten är baserad på den skatteunderlagsprognos som presenterades av SKR i oktober 2022, på Järfällas egen befolkningsprognos från september 2022 samt på den budgetproposition som regeringen presenterade i november. I budgetpropositionen aviserades 4,2 miljarder kronor i tillskott i det generella statsbidraget totalt för kommunerna, vilket för Järfälla innebär ett tillskott på 33,4 mnkr. Jämfört med SKR:s prognos har detta belopp lagts till i posten regleringsbidrag. De generella statsbidragen, dvs statens anslag för kommunalekonomisk utjämning, föreslås därmed totalt uppgå till ca 107 miljarder kronor för 2023.

Summan av skatter och bidrag från utjämningssystemen beräknas för Järfälla kommun år 2023 bli 5 271,5 mnkr, en ökning från prognosen för 2022 med 170,6 mnkr (3,3 %), vilket är en ovanligt låg ökning både jämfört med åren innan och prognosen framåt för åren 2024-2025. Den låga ökningen förklaras av det svaga konjunkturläget.

Tabell. Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag

Mkr	Bokslut 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Skatteintäkter					
Kommunalskatt	3 721,4	3 932,0	4 223,1	4 401,1	4 582,8
Avräkning, tidigare år	105,8	125,4	-13,0	0,0	0,0
Summa	3 827,2	4 057,4	4 210,1	4 401,1	4 582,8
Bidrag och utjämning					
Inkomstutjämning	445,0	523,3	621,7	739,9	890,2
Kostnadsutjämning	145,5	210,4	228,2	194,1	199,9
Regleringsbidrag/-avgift	240,9	228,7	162,9	163,0	123,4
LSS-utjämning	-17,7	-46,0	-83,7	-85,7	-88,1
Fastighetsavgift	121,9	127,2	132,4	135,4	138,4
Summa	935,7	1 043,6	1 061,4	1 146,6	1 263,9
Total	4 762,9	5 101,0	5 271,5	5 547,7	5 846,7
<i>Årlig förändring</i>	<i>377,0</i>	<i>338,1</i>	<i>170,6</i>	<i>276,2</i>	<i>299,0</i>
<i>i %</i>	<i>8,6%</i>	<i>7,1%</i>	<i>3,3%</i>	<i>5,2%</i>	<i>5,4%</i>

6.5. Demografiska förändringar

Kommunen har i september 2022 med hjälp av Statisticon tagit fram en ny befolkningsprognos baserad på invånarantalet för första halvåret 2022 och framtida byggplaner i kommunen. Jämfört med tidigare prognos har de samlade byggplanerna per år reviderats ner utifrån en bedömning om en realistisk total volym och genomförandetakt. Det innebär ett genomsnitt om ca 1000 färdigställda bostäder per år, vilket fortsatt, både ur ett historiskt perspektiv och jämfört med andra kommuner, är en mycket hög byggnadstakt för Järfälla kommun.

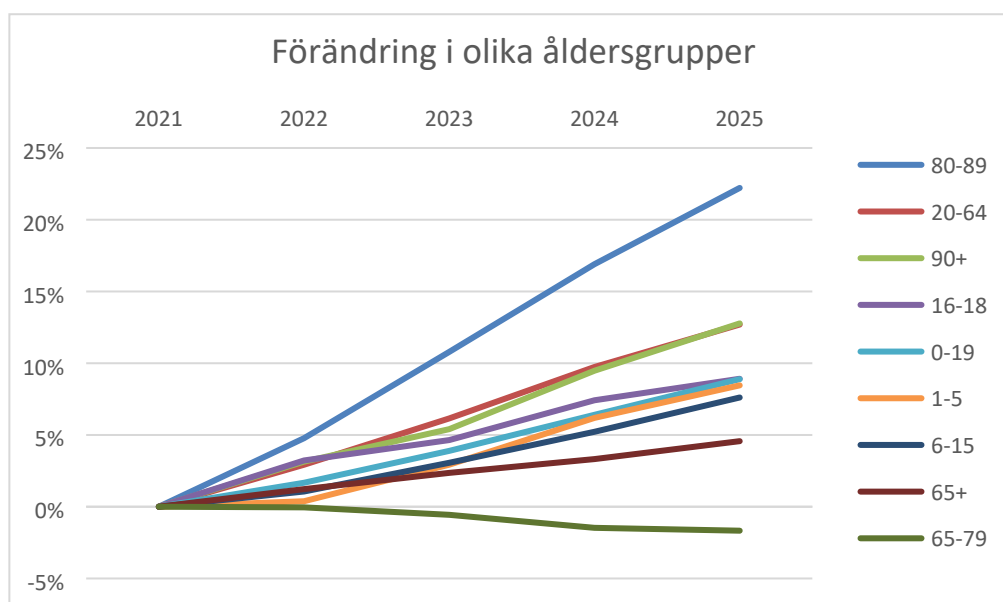
Den framtagna prognosen visar befolkningsutvecklingen för kommunen totalt och för olika åldersgrupper. Prognosen avser åren 2022-2050.

Tabell. Befolkningsprognos totalt och för olika åldersgrupper. Planeringsperioden fram till 2025, utblick tio år samt till 2050.

Antal personer	2021	2022	2023	2024	2025	2032	2050
Totalt	83 170	85 111	87 302	89 705	91 835	104 193	122 733
Förändring för året	1 896	1 941	2 191	2 403	2 130	1 030	1 030
Förändring i procent	2,3%	2,3%	2,6%	2,8%	2,4%	1,0%	0,8%
Förändring ackumulerat	0	1 941	4 132	6 535	8 665	21 023	39 563
Förändring i procent	0,0%	2,3%	5,0%	7,9%	10,4%	25,3%	47,6%
Åldersgrupper:							
0-19	21 032	21 383	21 851	22 379	22 902	26 212	30 100
20-64	48 682	50 106	51 678	53 423	54 863	62 359	71 960
65+	13 456	13 621	13 773	13 903	14 071	15 622	20 673
1-5	5 331	5 351	5 487	5 661	5 782	6 929	7 625
6-15	10 727	10 841	11 056	11 287	11 544	12 934	15 086
16-18	3 068	3 167	3 211	3 296	3 342	3 782	4 477
65-79	9 690	9 686	9 635	9 548	9 528	10 529	14 009
80-89	3 129	3 278	3 467	3 658	3 824	4 113	5 245
90+	637	657	671	697	718	981	1 420

Det totala invånarantalet ökar med 8 665 personer från år 2021 till och med år 2025. Befolkningen uppgår då till 91 835 personer, en ökning med 10,4 %. På längre sikt visar prognosen att befolkningen på tio år ökar med 25 % och fram till 2050 med nästan hälften, till nära 123 000 invånare. Den årliga ökningstakten ligger på drygt 2 000 personer eller en bra bit över 2 % per år under planeringsperioden fram till 2025. Tio år framåt och mot slutet av prognosperioden sjunker dock ökningstakten och ligger på drygt 1 000 personer per år.

Kommunens verksamheter vänder sig främst till barn, ungdomar och äldre. Förändringen i dessa åldersgrupper påverkar de kommunala kostnaderna för förskola, fritidshem, grundskola, gymnasium och äldreomsorg.

I diagrammet visas den prognostiserade förändringen i procent för olika åldersgrupper relevanta för kommunens verksamheter. Utgångspunkten är år 2021 som visas med 0 i diagrammet.

De flesta åldersgrupperna ökar under perioden, utom gruppen 65-79 år som minskar med 2 % fram till år 2025, eller ca 170 personer. Snabbast ökar gruppen 80-89 år, dessa ökar med 22 % eller ca 700 personer. Det förklaras av att den stora generationen 40-talister nu når denna ålder. Åldersgruppen över 90 år ökar också snabbt, med 13 %, vilket motsvarar ca 80 personer. Gruppen i arbetsför ålder 20-64 år, vilka bidrar till den större delen av skatteintäkterna, ökar också med 13 %, vilket är 6 180 personer. Åldersgrupperna från förskola till gymnasium ökar alla med mellan 8 och 9 %. Förskola 1-5 år ökar med ca 450 personer, grundskola 6-15 år ökar med ca 820 personer och gymnasium 16-18 år ökar med ca 270 personer.

Sammantaget har Järfälla en gynnsam befolkningsstruktur genom att åldersgruppen som i huvudsak arbetar och betalar kommunal skatt sammantaget ökar snabbare än de åldersgrupper som i betydligt högre grad konsumerar kommunala välfärdstjänster, dvs barn, unga och äldre. Järfällas försörjningskvot stärks därmed, vilket sker tack vare den höga takten i bostadsbyggandet och en stor inflyttning till kommunen. Unga vuxna som är i början av både yrkes- och bostadskarriären är mer benägna att flytta medan framför allt äldre personer inte är lika flyttbenägna.

Dessvärre är det rikets demografiska struktur och försörjningskvot som genom de kommunala utjämnningssystemen är avgörande för de ekonomiska förutsättningarna för alla kommuner. För riket utvecklas försörjningskvoten sämre: barn, unga och äldre ökar snabbare än befolkningen i arbetsför ålder totalt sett i riket. En positiv effekt av den gynnsamma strukturen är dock att tillgången till arbetskraft är hög i Järfälla vilket kan göra att personal- och kompetensförsörjningen inom kommunens välfärdstjänster underlättas i jämförelse med många andra kommuner.

6.6. Känslighetsanalys

	Förändring	mnkr
Pris- och löneökning, nettokostnader	1 %	42
Pris- och löneökningar, kostnader	1 %	55
Personalkostnader	1 %	27
El och energikostnader	1 %	0,6
Kapitalkostnader på nyinvesteringar	100 mnkr	4
Skatter, utjämnning o bidrag, rikets skatteunderlagsutveckling	1 %-enhet	46
Skatter, utjämnning o bidrag, befolkning	100 personer	12,1
Skatter, utjämnning o bidrag, utdebitering	10 öre	22,2
Ränta på nyupplåning	100 mnkr	3-3,7
Ränteförändring på hela låneportföljen	1 %-enhet	49
Volymer inom barn och utbildning	100 barn/elever	9,2

6.7. Ekonomisk framåtblick

Järfälla har både utmaningar och möjligheter som en av landets kommuner med störst tillväxt. Genom bl.a. stadsutvecklingen i Barkarby och Veddesta med byggande av tunnelbana, fjärrtågsstation och bussterminal förväntas befolkningen växa kraftigt. En förutsättning för bostadsbyggande är utbyggt gatu- och VA-nät vilket är kommunala åtaganden. Som en följd av växande befolkning ökar behovet av kommunal service. Utöver bostäder planeras byggande av nya förskolor, grundskolor, boende för äldre och funktionshindrade samt anläggningar inom kultur och fritid. Sammantaget innebär det höga investeringsnivåer.

Exploateringsverksamheten är omfattande och den ekonomiska strategin innebär att de externa markintäkter som erhålls ska finansiera infrastruktur och investeringar i samhällsfastigheter. Exploateringsnettot ska till varje krona användas för de investeringar som kopplas till expansionen. De ökade skatteintäkterna som kommer genom en ökad befolkning ska finansiera ökade driftskostnader för fler invånare och i synnerhet barn, unga och äldre i de kommunala verksamheterna. Utöver detta utvecklas ständigt nya behov och förväntningar på den kommunala servicen.

Utmaningar och risker är bl.a. de höga nyproduktionskostnaderna för exempelvis fastigheter och lokaler, inklusive extern inhyrning. Förutom att ständigt ompröva behoven måste de ökade behoven mötas genom effektiv och flexibel lokalanvändning. Förseningar i tidplaner och genomförande innebär risk att markintäkter flyttas fram i tiden. När tidsglappet mellan kommunens investeringsutgifter och markintäkter ökar, ökar lånen och räntekostnaderna för kommunen, vilket ställer krav på högre resultat. God flexibilitet och följsamhet i samhällsutvecklingen, t ex genom att ständigt anpassa investeringstakten, är en

nyckelfaktor för att lyckas hushålla med kommunens resurser. God ekonomisk hushållning och ordning och reda i ekonomin är en förutsättning för att klara en långsiktig och hållbar finansiering av den utveckling och tillväxt som sker i Järfälla.

Kommunsektorn står på kort sikt inför stora ekonomiska utmaningar med hög inflation och real minskning av skatteunderlaget. Även på längre sikt, när lågkonjunkturen passerat, finns fortsatta ekonomiska utmaningar. Även om en återgång sker till en stabil real utveckling av skatteunderlaget förväntas samtidigt den demografiska utvecklingen öka kostnadstrycket i förhållande till skatteintäkternas utveckling. Det ställer krav på hårda prioriteringar, fokus på lagstadgade grunduppdrag och effektiviseringar. En långsiktigt hållbar ekonomi skapar också förutsättningar för verksamhetsutveckling med fokus på god kvalitet.

7. RESULTATBUDGET 2023 MED PLAN 2024-2025

Budget 2023 bygger på prognosen för skatteintäkter, utjämning och statsbidrag. Verksamheternas nettokostnader bygger på kända förutsättningar för verksamheterna, bland annat aktuell befolkningsprognos, kostnadsutveckling för varor och tjänster, löner och pensioner, ränteutveckling, investerings- och exploateringsplaner, riktade statsbidrag samt föreslagna nivåer på taxor, avgifter och pengersättningar. I detta ligger också på det politiska styrets reformer, prioriteringar och satsningar. Osäkerheter som det rådande konjunkturläget har medfört förväntas vara stora men minska när läget stabiliseras framöver. Med erfarenhet från pandemins effekter under 2020-2022 finns också en bättre förberedelse framöver för eventuella snabba verksamhetsförändringar.

Tabell. Resultaträkning 2021-2025

mnkr	Resultat 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens intäkter	3 368,7	2 959,7	3 319,3	3 734,3	3 523,7
Verksamhetens kostnader	-7 207,7	-6 899,4	-7 142,9	-7 393,1	-7 630,4
Avskrivningar	-308,0	-323,7	-343,7	-363,7	-383,7
Verksamhetens nettokostnad	-4 147,0	-4 263,4	-4 167,3	-4 022,5	-4 490,4
Skatteintäkter	3 827,3	4 047,1	4 210,1	4 401,1	4 582,8
Utgjämning och generellt statsbidrag	972,6	1 043,6	1 061,4	1 146,6	1 263,9
Finansiella intäkter	21,7	55,9	50,2	37,5	36,2
Finansiella kostnader	-80,1	-139,3	-192,8	-178,4	-159,9
Delsumma skatteintäkter och finansnetto	4 741,5	5 007,3	5 128,9	5 406,9	5 723,0
Resultat efter finansiella poster	594,5	743,9	961,6	1 384,4	1 232,6
Extraordinära poster	-532,1				
Årets resultat	62,4	743,9	961,6	1 384,4	1 232,6
Varav exploateringsnetto	498,9	575,5	954,9	1 341,4	1 151,2
Årets resultat exklusive exploateringsnetto och extraordinära poster	95,6	168,4	6,7	43,0	81,4
<i>Resultat i % av skatter</i>	<i>2,0%</i>	<i>3,3%</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,8%</i>	<i>1,4%</i>

I årets resultat ingår nettointäkter från exploateringsverksamheten och resultatet redovisas i två nivåer, ett resultat inklusive och ett exklusive exploateringsnettot.

Resultatet exklusive exploateringsnettot, eller det s k verksamhetsrelaterade resultatet, uppgår 2023 till 6,7 mnkr, vilket motsvarar 0,1 % av skatteintäkter, utjämning och generella bidrag. 2024 uppgår resultatet till 43 mnkr vilket motsvarar 0,8 %. 2025 uppgår resultatet till 81,4 mnkr vilket motsvarar 1,4 %. Det innebär att första delen av kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning, att resultatet minst ska uppgå till 1 %, uppnås 2025. Andra delen i kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning, att resultatet ska sträva mot att överstiga 2 %, uppnås först bortom planeringsperioden, preliminärt år 2026. Avsteg från resultatmålet motiveras av det svåra konjunkturläget. När konjunkturen vänder skapas utrymme att åter höja resultatnivån till nivån för god ekonomisk hushållning.

Budgeterat resultat inklusive exploateringsnetto 2023 uppgår till 961,6 mnkr och för de två efterföljande åren 1 384,4 mnkr respektive 1 232,6 mnkr. Med osäkerheter i tidplaner för exploateringsprojekten är resultaten högst osäkra.

Resultatet inklusive exploateringsnettot är även det resultat som ska jämföras med det lagstadgade balanskravet. Balanskravet innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. Som framgår ovan uppfylls balanskravet alla åren.

7.1. Volympott

Från 2022 finns en volympott som är avsatt centralt och fungerar som en buffert. Dessa medel ska täcka upp för de nämnder som får högre volymer än budgeterat. Riktlinjer för hantering av den centrala volympotten har utarbetats, se även avsnitt 2.4 och bilaga 3. Inför 2023 höjs volympotten från 15 till 40 mnkr till följd av att nämnderna endast har tilldelats en del av det beräknade behovet av volymkompensation utifrån aktuell befolkningsprognos. Anledningen är en allt högre osäkerhet i befolknings- och volymutvecklingen utifrån det rådande konjunkturläget.

7.2. Investeringsrelaterade driftskostnader

Centralt finns även vissa medel avsatta till driftskostnader som har en koppling till planerade investeringsprojekt. Det rör sig om vissa medel för projektering och planering, utrangeringar och rivningar samt buffert för tillkommande kapitaltjänstkostnader utifrån osäkerhet i tidpunkt för aktivering av slutredovisade investeringar. Flera nämnder har även tilldelats egna medel, för t ex förstudier, driftskostnader i investeringsprojekt samt kapitaltjänst och lokalkostnader till följd av slutförda investeringar.

7.3. Taxor

I samband med Mål och budget beslutas det också om nya, reviderade eller borttag av taxor. Dessa redovisas i bilagorna 4-10.

7.4. Priser och löner

I beräkningarna för pris- och löneutvecklingen har SKR:s PKV-index använts med justeringar för de delar där Järfällas egna antaganden skiljer sig från SKR:s antaganden.

7.5. Effektiviseringar

För att nå ett positivt resultat i årets budget har effektiviseringar lagt ut på nämnderna i olika grad. Totalt för kommunen beräknas effektiviseringarna till ca 47 mnkr vilket i genomsnitt motsvarar knappt 1 % av kommunbidraget för 2023. Det ska jämföras med effektiviseringar i tidigare års budgetar för åren 2020, 2021 och 2022 uppgående till mellan 0,9 och 2,2 % per år. I planen för 2024 och 2025 ligger också effektiviseringar motsvarande 1 % årligen. Under kommungemensamma poster ligger ett besparingsbeting avseende konsultkostnader som uppgår till 5 mnkr.

7.6. Avskrivningar och internränta

Med den investeringsnivå som föreslås uppgår avskrivningarna till 343,7 mnkr i budget 2023 och väntas öka med ca 20 mnkr årligen 2024-2025. Internräntan föreslås vara oförändrad 1,0 procent 2023. På grund av det höjda ränteläget kommer internräntan ses över inför 2024.

7.7. Finansnetto

Bland de finansiella intäkterna, totalt 50,2 mnkr, finns aktieutdelning, värdeöverföring samt borgensavgift från Järfällahus AB, ränta och återbäring från Kommuninvest, samt uppräknings av förskottering på tunnelbaneavtalet. Bland finansiella kostnader, totalt -192,8 mnkr finns räntor på lånen, ränta på pensionsskulden, finansiell leasing av simhallen samt uppräknings av avsättning för tunnelbaneavtalet.

Totalt uppgår räntenettet till -142,6 mnkr 2023. Jämfört med budget 2022 försämrats finansnettot med 107,5 mnkr vilket förklaras av det höjda ränteläget till följd av Riksbankens höjningar av styrräntan. Räntor på lånen uppgår till 83,6 mkr vilket är en ökning med 69,6 mkr mot budget 2022. Tack vare en hög andel bundna räntor i låneportföljen, ca 75 %, slår inte räntehöjningarna igenom direkt. Räntan på pensionsskulden uppgår till 60,5 mnkr en ökning med 46,1 mnkr jämfört med budget 2022.

7.8. Borgensavgifter

En analys av marknadsläget med hjälp av Söderberg & partners, pekar på att borgensavgiften, för 2022 0,35 % av borgenssumman, bör höjas till 0,46 % för 2023, till följd av det höjda ränteläget, det innebär en ökad intäkt på 1,6 mnkr.

7.9. Pensioner, arbetsgivaravgifter och personalomkostnadspålägg

Pensionsutbetalningar och skuldförändring redovisas enligt KPA:s prognos i augusti 2022. Pensionskostnaderna, exkl finansiell kostnad, uppgår i budget 2023 till 343,1 vilket är en ökning med 91,1 mnkr jämfört med budget 2022. För 2024 ökar kostnaderna med ytterligare 38,2 mnkr samt medan för 2025 förväntas kostnaderna minska med 101,4 mnkr. Pensionskostnaderna ökar p g a ett nytt pensionsavtal där pensionsavgiften för avtalspensionen ökar från 4,5 till 6 % för alla anställda med löner under 7,5 inkomstbasbelopp. Dessutom påverkar inflationen avtalspensionerna kraftigt eftersom dessa räknas upp med prisbasbeloppen.

Personalomkostnadspålägget som ska täcka kostnader för arbetsgivaravgifter och pensioner föreslås 2023 vara oförändrat jämfört med 2022, 39,3 %.

8. NÄMNDERNAS ANSVARSOMRÅDEN OCH DRIFTBUDGETAR

8.1. Nämndernas driftbudgetramar

Förändringar av nämndernas driftbudgetramar är en ökning år 2023 med 158,7 mnkr jämfört med 2022, motsvarande 3,3 %. I förändringarna finns bland annat medel för penguppräknings samt pris- och löneuppräknings, totalt 57,2 mnkr, och lokalkostnader 44,2 mnkr. Volymkompensationen till nämnderna minskar totalt med -22,8 mnkr. Övriga poster, i huvudsak politiska satsningar och prioriteringar, uppgår till 80,1.

För detaljer se respektive nämnd i följande avsnitt.

Tabell. Kommunbidrag 2022-2025

mnkr	2022	2023		2024	2025
Nämnd/styrelse	Budget	Förändring	Budget	Plan	Plan
Kommunstyrelsen	332,5	-3,4	329,1	333,4	334,0
Barn- och ungdomsnämnden	1896,5	-8,7	1887,8	1935,8	1999,5
Kompetensnämnden	445,6	46,5	492,1	504,1	516,4
Kultur- demokrati- och fritidsnämnden	235,1	9,4	244,5	247,0	249,4
Socialnämnden	959,7	-582,9	376,8	416,8	463,0
Äldre- och omsorgsnämnden (f.d. Äldrenämnden)	647,7	653,1	1300,8	1363,0	1380,5
Familjerättsnämnden	5,8	0,1	5,9	6,1	6,3
Tekniska nämnden	234,5	44,3	278,8	281,6	284,4
Miljö- och bygglovsnämnden	13,4	0,2	13,6	13,8	13,9
Summa	4770,8	158,7	4929,5	5101,6	5247,5
Förändring i %			3,3%	3,5%	2,9%

8.2. Kommunstyrelsen

8.2.1. Ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens verkställande organ med ansvar för ledning, samordning och uppföljning av nämnderna och de kommunala bolagen. Detta innebär att kommunstyrelsen ska leda arbetet och samordna utformningen av övergripande mål, ekonomi, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över att de fastställda målen och planerna efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt. En central uppgift är därför att säkerställa god uppföljning till kommunfullmäktige från samtliga nämnder och bolag om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

I kommunstyrelsens ansvar ligger även att leda och samordna bland annat följande:

- Den översiktliga samhällsplaneringen inklusive miljö- och energiplanering
- Det övergripande kommunikationsarbetet
- Samordning av kommunens innovationsarbete
- Upphandling
- Kommunens övergripande personalfrågor
- Kommunens övergripande trygghets- och säkerhetsarbete

- Agenda 2030
- Kommunens övergripande lokalförsörjning
- Det kommunala regelbeståndet
- Kommunens övergripande arbete med krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd
- Näringslivsfrågor²

8.2.2. Driftbudget

Tabell. Driftbudget 2022-2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	332,5	329,1	333,4	334,0
Övriga intäkter	114,6	117,4	119,7	122,1
<i>Summa Intäkter</i>	<i>447,1</i>	<i>446,4</i>	<i>453,1</i>	<i>456,1</i>
Kostnader	447,1	446,4	453,1	456,1
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	3 998	3 867	3 819	3 723

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Styrelsens kommunbidrag 2023 föreslås bli 329,1 mnkr, en minskning med -3,4 mnkr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- För valkansliet minskas budgetramen med -1,7 mnkr eftersom nästa val hålls först 2024.
- Kommunbidraget till Brandkåren Attunda räddningstjänst ökas med 1,3 mnkr.
- Ökade kostnader för den politiska organisationen innebär 2,4 mnkr.
- 10 mnkr tillförs i ökade uppdrag inom kommunstyrelseförvaltningen, bland annat krisberedskap, införande av e-arkiv, utveckling av övergripande styr- och ledningssystem och samhällsbyggnad
- Politiska satsningar sker på trygghetsvårdar 3 mnkr och mobila trygghetsteam 5 mnkr.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 2,6 mnkr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.
- Budgetramen minskas med -26 mnkr eftersom samtliga medel för arbetsmarknadsinsatser samlas på kompetensnämnden.
- De medel som tillfördes i budgeten 2022 för social hållbarhet 10 mnkr och miljö 10 mnkr kvarstår även 2023.

Budget per verksamhet

Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter

Kommunbidrag, mnkr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning och revision	38,3	40,4
Kommunstyrelseförvaltning	249,4	242,6
Räddningstjänst	44,8	46,1
Totala intäkter	332,5	329,1

² Se även Reglemente för kommunstyrelsen i Järfälla kommun

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.3. Barn- och ungdomsnämnden

8.3.1. Ansvarsområde

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom de delar av det offentliga skolväsendet som utgörs av förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Nämnden ansvarar också för annan pedagogisk verksamhet, såsom öppen förskola, pedagogisk omsorg och öppen fritidsverksamhet.³

8.3.2. Driftbudget

Tabell. Driftbudget 2022-2025

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	1896,5	1887,8	1935,8	1999,5
Övriga intäkter	241,2	247,0	251,9	257,0
<i>Summa Intäkter</i>	<i>2137,7</i>	<i>2134,8</i>	<i>2187,7</i>	<i>2256,5</i>
Kostnader	2137,7	2134,8	2187,7	2256,5
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	22 803	22 181	22 174	22 290

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag 2023 föreslås bli 1 887,8 mnkr, en minskning med -8,7 mnkr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- För en höjning av barn- och elevpengen utökas nämndens budgetram med 30,8 mnkr, Det ska säkerställa att pengarna inom förskola, pedagogisk omsorg, grundskola F-9 samt grundsärskola kan räknas upp med 2,4 % samt peng för fritidshem 6-9 år med 1,5 %.
- Medel för uppräknings av socioekonomisk ersättning tilldelas med 6 mnkr.
- För ökade lokalkostnader utökas budgetramen med 9 mnkr.
- För övriga uppräknings tilldelas ytterligare 2,9 mnkr vilket ska ge Järfälla språkcentrum, Järfälla barn- och elevhälsa samt skolskjuts ett ökat utrymme med 2,4 % samt fritidsklubben med 1,5 %.
- 0,9 mnkr sätts av för kostnadsfria arbetsskor i förskolan.
- Nämnden får även ett effektiviseringsbeting på -13,3 mnkr.
- Tack vare prognostiserade överskott 2022 räknas volymersättningen ned med -45 mnkr. Observera att budgeten för 2023 är beräknad utifrån prognostiserade volymer för 2022. Ökar volymerna finns en central volympott som kan täcka upp eventuellt volymunderskott hos nämnden.

³ Se även Reglemente för barn- och ungdomsnämnden i Järfälla

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnkr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning	0,9	0,9
Central förvaltning	13,4	13,4
Förskola och pedagogisk omsorg	621,3	617,6
Fritidshem	179,7	180,1
Utbildning	1081,2	1075,7
Totala intäkter	1896,5	1887,8

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.3.3. Barn- och elevpeng*Tabell. Pengersättningar inom nämndens verksamheter*

Peng tkr/barn eller elev och år	2022	Ökning i %	2023
Förskola 1-5 år			
1-3 år, 1-30 tim/v	105,8	2,4%	108,3
1-3 år, 31-55 tim/v	132,2	2,4%	135,4
4-5 år, 1-30 tim/v	82,8	2,4%	84,8
4-5 år, 31-55 tim/v	105,5	2,4%	108,0
Pedagogisk omsorg 1-5 år			
1-3 år, 1-30 tim/v	113,4	2,4%	116,1
1-3 år, 31-55 tim/v	134,9	2,4%	138,1
4-5 år, 1-30 tim/v	90,7	2,4%	92,9
4-5 år, 31-55 tim/v	109,6	2,4%	112,2
Fritidshem 6-9 år			
Full närvotid	35,9	1,5%	36,4
Reducerad närvarotid, barn till föräldralediga	19,3	1,5%	19,6
Utbildning			
Förskoleklass	54,3	2,4%	55,6
Åk 1-5	60,7	2,4%	62,2
Åk 6	72,6	2,4%	74,3
Åk 7-9	77,6	2,4%	79,5
Grundsärskola, egenregiverksamhet			
Grundsärskola ämnen åk 1-5	226,2	2,4%	231,6
Grundsärskola ämnen åk 6-9	246,9	2,4%	252,8
Träningsärskola ämnesområden åk 1-5	386,8	2,4%	396,1
Träningsärskola ämnesområden åk 6-9	415,3	2,4%	425,3

8.3.4. Volymer

Redovisade volymer är framräknade utifrån aktuell befolkningsprognos för kommunen från september 2022.

Tabell. Volymprognos för nämndens verksamheter

Verksamhet	Prognos 2022	Prognos 2023	Prognos 2023	Prognos 2024
Förskola och pedagogisk omsorg	4 770	4 976	5 117	5 240
Fritidshem	4 019	4 132	4 205	4 287
Förskoleklass	1 095	1 101	1 109	1 148
Grundskola	9 571	9 776	10 000	10 189
Grundsärskola	118	110	113	115

8.3.5. Lokalpeng

Enligt nuvarande modell får kommunala förskolor och skolor i Järfälla ersättning för faktisk lokalkostnad medan fristående förskolor och skolor i och utanför Järfälla samt kommunala förskolor och skolor lokaliserade utanför Järfälla erhåller en lokalpeng. Lokalpengen beräknas enligt en prognos på den genomsnittliga kostnaden för kommunala förskolor och skolor.

Tabell. Lokalpeng per verksamhetsområde

Lokalpeng per verksamhetsområde, tkr per barn eller elev och år	2022	2023	Ökning 2022-2023
Förskola	22,9	21,5	-1,4
Årskurs F-9 inklusive fritidshem, specialgrupper och grundsärskola	17,5	18,3	0,8

8.4. Kompetensnämnden

8.4.1. Ansvarsområde

Nämnden ansvarar för den del av kommunens utbildning inom det offentliga skolväsendet som bildar gymnasieskolan. Nämnden ansvarar även för den kommunala vuxenutbildningen, KomTek samt studie- och yrkesvägledning med kommunens aktivitetsansvar. Nämnden är även kommunens arbetslöshetsnämnd, bland annat med ansvar för kommunens arbetsmarknadsinsatser.⁴

⁴ Se även Reglemente för kompetensnämnden tillika, arbetslöshetsnämnd, i Järfälla kommun

8.4.2. Driftbudget*Tabell. Driftbudget 2022-2025*

mnr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	445,6	492,1	504,1	516,4
Övriga intäkter	151,3	155,1	159,0	162,9
<i>Summa Intäkter</i>	<i>596,9</i>	<i>647,2</i>	<i>663,1</i>	<i>679,3</i>
Kostnader	596,9	647,2	663,1	679,3
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	5 358	5 782	5 775	5 756

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 492,1 mnr, en ökning med 46,5 mnr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- Satsning på sommarjobb till unga tillförs 2 mnr. Minst 700 sommarjobb ska erbjudas sommaren 2023, vilket succesivt ska öka under mandatperioden till att omfatta minst 1200 sommarjobb sommaren 2026.
- För ökade arbetsmarknadsinsatser tillförs ytterligare 7 mnr.
- Budgetramen ökas med 26 mnr eftersom medel för arbetsmarknadsinsatser flyttas från kommunstyrelsen.
- För uppräknig av elevpeng inom gymnasieskolan utökas budgetramen med 6,5 mnr.
- För ökade volymer utökas budgetramen med 4,3 mnr. Ökar volymerna mer än budget finns en central volympott som kan täcka upp eventuellt volymunderskott hos nämnden.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 0,7 mnr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning	0,8	0,8
Gemensamt	6,7	6,7
Vuxenutbildning	53,2	53,7
Gymnasieutbildning	372,5	383,2
Arbetsmarknad	12,4	47,7
Totala intäkter	445,6	492,1

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.4.3. Volymer

Redovisade volymer är framräknade utifrån aktuell befolkningsprognos för kommunen från september 2022. Volymkompensationen i budget 2023 är baserad på 50 % av volymökningen.

Tabell. Volymer 2022-2025

Verksamhet/volym	Budget 2022	Prognos 2023	Prognos 2024	Prognos 2025
Gymnasieskola (elever)				
varav egen regi	500	513	523	534
varav annan kommun	1 118	1 146	1 170	1 194
varav fristående skola	1 647	1 689	1 723	1 759
Summa:	3 265	3 348	3 416	3 486
Gymnasiesärskola (elever)				
varav egen regi	3	5	4	4
varav annan kommun	15	14	15	18
varav fristående skola	20	19	20	23
Summa:	38	38	39	45
Vuxenutbildning (årsstudieplatser)				
Grundläggande	255	290	290	290
Gymnasial	338	338	338	338
Särskild utbildning för vuxna	40	40	40	40
Svenska för invandrare (Sfi)	554	554	554	554
Summa:	1 187	1 222	1 222	1 222

8.4.4. Peng

Nämnden tillämpar den gemensamma prislistan för de olika programmen i den gemensamma gymnasierregionen i Stockholms län.

8.5. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden**8.5.1. Ansvarsområde**

Nämnden ansvarar för verkställigheten av kommunens kulturpolitik. Vidare ansvarar nämnden för kommunens idrotts- och friluftsverksamhet, föreningsstöd samt verksamheten vid kommunens fritidsgårdar. Samordning av arbetet med att utveckla den kommunala demokratin, barnkonventionsarbetet, Finskt förvaltningsområde och dialog med nationella minoriteter är också ansvarsområden som tillfaller nämnden. Nämnden svarar för att dessa verksamheter samordnas med övriga nämnders verksamheter.⁵

⁵ Se även Reglemente för kultur-, demokrati- och fritidsnämnden i Järfälla kommun

8.5.2. Driftbudget*Tabell. Driftbudget 2022-2025*

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	235,1	244,5	247,0	249,4
Övriga intäkter	18,9	19,4	19,9	20,4
<i>Summa Intäkter</i>	<i>254,0</i>	<i>263,9</i>	<i>266,8</i>	<i>269,8</i>
Kostnader	254,0	263,9	266,8	269,8
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	2 827	2 873	2 829	2 781

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 244,5 mnkr 2023, en ökning med 9,4 mnkr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- Politiska satsningar sker med 10 mnkr. Av dessa medel är 8 mnkr avsedda för föreningslivet, 0,5 mnkr för Järfällafestivalen, 1 mnkr för förstärkt demokratiarbete samt 0,5 mnkr är avsatta för att främja befintliga mötesplatser för kultur och föreningsliv i Kallhälls centrum med syfte att stärka gemenskap.
- För ökade lokal- och kapitalkostnader utökas budgetramen med 6,9 mnkr. För ökad finansiell kostnad avseende simhallen ökas ramen med 2,4 mnkr.
- Avveckling av fritidschecken innebär att ramen minskar med -12 mnkr.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 2,1 mnkr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnkr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning och gemensamt	8,3	11,4
Kulturverksamhet	86,9	87,9
Fritidsverksamhet	139,9	145,2
Totala intäkter	235,1	244,5

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.5.3. Taxor och avgifter

I bilaga 4 finns nämndens förslag till taxor och avgifter för nämndens verksamheter.

8.6. Socialnämnden**8.6.1. Ansvarsområde**

Socialnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom socialtjänsten inklusive individ- och familjeomsorg exkl. familjerätten, den kommunala hälso- och sjukvården samt uppgifter inom det bostadssociala området (bostadsanpassningsbidrag). Vidare har nämnden ansvar för Järfällas mottagande av kvotflyktingar och ensamkommande barn, samt i förekommande fall de som beviljats uppehållstillstånd p.g.a. anknytning

till dessa målgrupper. Fram till och med 2022 hade nämnden även ansvar för stöd och service till funktionshindrade, vilket från och med 2023 tas över av äldre- och omsorgsnämnden (f.d äldre-nämnden).

Socialnämnden har även ansvar för serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen, tillsyn över handel med tobaksvaror och nikotinläkemedel, dödsboudredningar och föreningsbidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer. Socialnämnden ansvarar också för psykiskt och socialt omhändertagande när kriser och katastrofer inträffar i kommunen.⁶

8.6.2. Driftbudget

Tabell. Driftbudget 2022-2025

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	959,7	376,8	416,8	463,0
Övriga intäkter	125,6	128,7	132,0	135,3
<i>Summa Intäkter</i>	<i>1085,3</i>	<i>505,6</i>	<i>548,8</i>	<i>598,2</i>
Kostnader	1085,3	505,6	548,8	598,2
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	11 539	4 428	4 774	5 161

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 376,8 mnkr 2023, en minskning med 582,9 mnkr. Exkluderas flytten av funktionsomsorgen, är det en ökning med 21,9 mnkr jämfört med 2022. Observera att vissa justeringar mellan socialnämnden och äldre- och omsorgsnämnden kan komma att göras under 2023.

Förändring av budgetramar

- Kommunbidraget för 2022 som avsåg funktionsomsorgen flyttas till äldre- och omsorgsnämnden, det motsvarar en minskning av ramen med -604,8 mnkr
- En satsning för att utöka det förebyggande arbetet för trygghet och för att motverka välfärdsbrott innebär ökade medel med 7 mnkr.
- För ökade volymer inom individ- och familjeomsorgen 4,5 mnkr, försörjningsstödet 4,4 mnkr samt budget- och skuldrådgivning 0,3 mnkr. Ökar volymerna mer än budget finns en central volympott som kan täcka upp eventuellt volymunderskott hos nämnden.
- På grund av statsbidragsförändringar inom skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna tillförs 2,5 mnkr.
- Nettoutrymme för pris- och löneökningar uppgår till 3,2 mnkr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

⁶ Se även Reglemente för socialnämnden i Järfälla kommun

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnkr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning	1,2	1,2
Gemensamt	13,9	14,0
Funktionshinder	604,7	
Individ- och familjeomsorg	339,9	361,7
Totala intäkter	959,7	376,8

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.6.3. Kundvalspeng**Individ- och familjeomsorg**

	2021	2022	2023
Familjerådgivning			
- Externt pris kr per besökande	1 415	1 443	1 482
- Kundens egenavgift (till utföraren)	278	284	292
Summa pris kr per besökande	1 693	1 727	1 774

8.6.4. Taxor och avgifter

I bilagorna 5 och 6 finns socialnämndens förslag till nya taxor och avgifter.

8.7. Äldre- och omsorgsnämnden (f.d. Äldrenämnden)**8.7.1. Ansvarsområde**

Äldre- och omsorgsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom stöd och service till funktionshindrade, äldreomsorg inklusive ansvar för personer med psykisk funktionsnedsättning från och med den dagen de fyller 65 år. Nämnden utövar också ledningen av den kommunala hälso- och sjukvården för området. Dessutom ansvarar nämnden för föreningsbidrag till verksamhetsanknutna frivilligorganisationer samt för kommunens pensionärsråd.⁷ Från och med 2023 har nämnden övertagit stöd och service till funktionshindrade från socialnämnden, samtidigt byter nämnden namn för att markera det större ansvarsområdet.

8.7.2. Driftbudget*Tabell. Driftbudget 2022-2025*

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	647,7	1300,8	1363,0	1380,5
Övriga intäkter	142,2	145,8	149,4	153,1
<i>Summa Intäkter</i>	<i>789,9</i>	<i>1446,5</i>	<i>1512,4</i>	<i>1533,6</i>
Kostnader	789,9	1446,5	1512,4	1533,6
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	7 788	15 283	15 612	15 390

*övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen*⁷ Se även Reglemente för äldrenämnden i Järfälla kommun

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 1 300,8 mnkr 2023, en ökning med 653,1 mnkr. Exkluderas flytten av funktionsomsorgen är ökningen 48,3 mnkr. Funktionsomsorgen ökar med 12,3 mnkr och äldreomsorgen med 36,0 mnkr. Observera att vissa justeringar mellan socialnämnden och äldre- och omsorgsnämnden kan komma att göras under 2023.

Förändring av budgetramar

- Kommunbidraget för 2022 som avsåg funktionsomsorgen flyttas från socialnämnden, det motsvarar en ökning av ramen med 604,8 mnkr.
- För ökade volymer inom äldreomsorg utökas budgetramen med 8,4 mnkr och funktionsomsorg med 5,1 mnkr. Ökar volymerna mer än budget finns en central volympott som kan täcka upp eventuellt volymunderskott hos nämnden.
- En satsning på ett lönelöft för undersköterskor innebär ökade medel med 3 mnkr.
- För att öka kvaliteten tillförs 13 mnkr i samband med att boendena Linden och Lönne övergår till kommunal regi.
- För trygghetslarm utökas budgetramen med 2 mnkr.
- För kostnadsfria arbetsskor tillförs 1,1 mnkr
- För ökade lokalkostnader inom funktionsomsorgen utökas budgetramen med 1,5 mnkr.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 5,4 mnkr för funktionsomsorgen och 8,8 mnkr för äldreomsorgen, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

Budget per verksamhet

Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter

Kommunbidrag, mnkr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk ledning	0,9	0,9
Gemensamt	13,6	13,7
Funktionsomsorg		617,1
Äldreomsorg	633,2	669,1
Totala intäkter	647,7	1300,8

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.7.3. Kundvalspeng

Funktionshinder

	2021	2022	2023
Hemtjänst			
- Externt pris kr per utförd timme	414 *	422 *	433 *
- Internt pris kr per utförd timme	409 *	417 *	428 *
Boendestöd			
- Externt pris kr per utförd timme	384	396 **	407
- Internt pris kr per utförd timme	378	391 **	402
Dagverksamhet			
- Social pris kr per utförd dag	650	663	663
- Demens pris kr per utförd dag	773	788	788
Sysselsättning			
<u>Arbetsliknande sysselsättning</u>			
- Externt pris kr per person och månad	7 062	7 203	7 347
- Internt pris kr per person och månad	6 663	6 796	6 932
<u>Individuell sysselsättning</u>			
- Externt pris kr per person och månad	4 872	4 969	5 068
- Internt pris kr per person och månad	4 594	4 686	4 780

	2021	2021	2022	2022	2023	2023
--	------	------	------	------	------	------

Daglig verksamhet

Ersättning internt pris är markerat grått.

Nivå 1:						
Heltid	7 549	7 122	7 700	7 264	7 854	7 409
Deltid	4 529	4 273	4 620	4 358	4 712	4 446
Nivå 2:						
Heltid	14 287	13 478	14 573	13 748	14 864	14 023
Deltid	8 572	8 087	8 744	8 249	8 919	8 414
Nivå 3:						
Heltid	23 821	22 473	24 297	22 922	24 783	23 381
Deltid	14 293	13 484	14 578	13 753	14 870	14 028
Nivå 4:						
Heltid	36 854	34 768	37 591	35 463	38 343	36 173
Deltid	22 113	20 861	22 555	21 278	23 006	21 704
Nivå 5:						
Heltid	57 347	54 101	58 494	55 183	59 664	56 286
Deltid	34 408	32 460	35 096	33 110	35 798	33 772

	2021	2021	2022	2022	2023	2023
--	------	------	------	------	------	------

Korttidsvistelse

Ersättning internt pris

Nivå 1:						
Dygn	2 918	2744,82	2 977	2 800	3 036	2 856
Halvt dygn	2 341	2200,14	2 388	2 244	2 435	2 289
Nivå 2:						
Dygn	2 918	2744,82	2 977	2 800	3 036	2 856
Halvt dygn	2 341	2200,14	2 388	2 244	2 435	2 289
Nivå 3:						
Dygn	3 843	3612,84	3 920	3 685	3 999	3 759
Halvt dygn	2 803	2635,68	2 859	2 688	2 916	2 742
Nivå 4:						
Dygn	5 209	4896	5 313	4 994	5 420	5 094
Halvt dygn	3 475	3267,06	3 545	3 332	3 616	3 399
Nivå 5:						
Dygn	7 056	6634,08	7 197	6 767	7 341	6 902
Halvt dygn	4 169	3917,82	4 252	3 996	4 337	4 076

	2021	2022	2023
Personlig assistans			
- Pris kr per utförd timme	315 ***	319,70 ***	325 ****
Ledsagar- och avlösarservice			
- Pris kr per utförd timme	315 ***	315	315

* Inkl. ersättning för avböjda besök.

** Extra höjning med 3,5 % för 2022.

*** Fastställda timbelopp för 2021 och 2022.

**** Fastställs av regeringen senare under året. I ovan förslag är beräknad ökning 1,5%.

Äldreomsorg	2021	2022	2023
Hemtjänst			
- Externt pris kr per utförd timme	414 *	422 *	433 *
- Internt pris kr per utförd timme	409 *	417 *	428 *
Boendestöd			
- Externt pris kr per utförd timme	384	396 **	407
- Internt pris kr per utförd timme	378	391 **	402
Ledsagar- och avlösarservice			
- Pris kr per utförd timme	315	315	315
Dagverksamhet			
- Social pris kr per utförd dag	650	663	663
- Demens pris kr per utförd dag	773	788	788

* Inkl. ersättning för avböjda besök.

** Extra höjning med 3,5 % för 2022.

8.7.4. Taxor och avgifter

I bilagorna 5 och 7 finns socialnämndens respektive äldre- och omsorgsnämndens förslag till nya taxor och avgifter som kommer att gälla för äldre- och omsorgsnämndens verksamheter.

8.8. Familjerättsnämnden

8.8.1. Ansvarsområde

Järfälla och Upplands-Bro kommuner har kommit överens om att från och med 1 januari 2008 inrätta en gemensam nämnd, kallad "Gemensam nämnd för familjerättsliga frågor i Järfälla och Upplands-Bro kommuner". Den gemensamma nämnden har ansvar för vad som åvilar kommunerna enligt gällande lagstiftning inom det familjerättsliga området.

De delar av familjerättslagstiftningen som den gemensamma nämnden ansvarar för omfattar:

- Rådgivning
- Samarbetssamtal
- Yttranden och avtal om vårdnad, boende och umgänge
- Utredningar om vårdnad, boende och umgänge
- Faderskap/föräldraskap

- Adoptioner
- Kontaktperson vid umgänge (umgängesstöd)
- Informationssamtal⁸

8.8.2. Driftbudget

Tabell. Driftbudget 2022-2025

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	5,8	5,9	6,1	6,3
Övriga intäkter	2,2	2,3	2,3	2,4
<i>Summa Intäkter</i>	<i>8,0</i>	<i>8,2</i>	<i>8,4</i>	<i>8,7</i>
Kostnader	8,0	8,2	8,4	8,7
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	70	70	70	71

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 5,9 mnkr 2023, en ökning med 0,1 mnkr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- För pris- och löneökningar utökas budgetramen med 0,1 mnkr.

Budget per verksamhet

Familjerättsnämnden redovisar bara en verksamhet.

8.9. Tekniska nämnden

8.9.1. Ansvarsområde

Tekniska nämndens ansvarar för uppgifter inom det kommunaltekniska området. Detta innebär att genomföra kommunens fysiska planering och att förvalta redan befintliga samhällsbyggnadsinvesteringar. Nämnden har därmed en nyckelroll i Järfälla kommuns pågående expansion liksom i den dagliga driften av kommunen.

Trafikfrågor och trafikplaner, väg- och gatuhållning, gatubelysning, parkeringstillstånd, dagvatten, vatten- och avloppsförsörjning, avfallshantering, park och naturvård, lantmäteriteknisk verksamhet samt namnsättningsfrågor är områden som hanteras av nämnden. Ytterligare exempel på ansvarsområden är förvaltning av kommunens lokaler och bostäder, hyresavtal, kommuns drönanorganisation samt att främja energihushållning.⁹

⁸ Se även Reglemente för gemensam nämnd för familjerättsliga frågor i Järfälla och Upplands-Bro kommuner

⁹ Se även Reglemente för tekniska nämnden, tillika trafikenämnd, i Järfälla kommun

8.9.2. Driftbudget*Tabell. Driftbudget 2022-2025, skattefinansierad verksamhet*

mnr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	234,5	278,8	281,6	284,4
Övriga intäkter	718,8	736,8	755,2	774,1
<i>Summa Intäkter</i>	<i>953,3</i>	<i>1015,6</i>	<i>1036,8</i>	<i>1058,5</i>
Kostnader	953,3	1015,6	1036,8	1058,5
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	2 820	3 276	3 226	3 171

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 278,8 mnr, en ökning med 44,3 mnr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- För ökad kapitaltjänst inom gata och park utökas budgetramen med 15,7 mnr.
- För ökade driftskostnader inom gata park tillförs totalt 5,3 mnr, i detta ingår kompensation för att nya ytor att sköta tillkommer i samband med exploatering och nybyggnation.
- För höjd ambition gällande städning och renhållning tillförs 1 mnr.
- Minskade kostnader tack vare högkostnadsskydd för el samt energieffektiviseringsåtgärder innebär att ramen inom gata park minskas med -1,5 respektive -0,5 mnr.
- Ökade kostnader för förstudier innebär en ökning med 1 mnr. För 2023 blir driftprojekten lägre än året innan varför ramen minskas med -3,2 mnr.
- Ökade medel om 24,4 mnr till fastighetsverksamheten främst p g a ökade kostnader för el och energi och inflationsuppräknings i externa hyresavtal. I detta ingår minskade kostnader tack vare högkostnadsskydd för el samt energieffektiviseringsåtgärder som beräknas kunna uppgå till -13,5 respektive -2,5 mnr.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 2,1 mnr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnr	Budget 2022	Budget 2023
Ledning och gemensamt	9,9	10,2
Fysisk och teknisk planering	7,4	6
Gator och vägar samt parkering	144,6	156,8
Parker	72,6	80,7
Gemensamma lokaler		24,4
Övrigt		0,7
Totala intäkter	234,5	278,8

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.9.3. Driftbudget, taxefinansierad verksamhet

För verksamheterna vatten och avlopp samt avfall tilldelas inget kommunbidrag. Dessa verksamheter finansieras helt genom taxor och avgifter som betalas av abonnenterna.

Tabell. Driftbudget 2022-2025, VA-verksamheten

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga intäkter	168,6	172,8	177,1	181,6
<i>Summa Intäkter</i>	<i>168,6</i>	<i>172,8</i>	<i>177,1</i>	<i>181,6</i>
Kostnader	168,6	172,8	177,1	181,6
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	0	0	0	0

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Tabell. Driftbudget 2022-2025, avfallsverksamheten

mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga intäkter	73,8	77,2	77,5	79,5
<i>Summa Intäkter</i>	<i>73,8</i>	<i>77,2</i>	<i>77,5</i>	<i>79,5</i>
Kostnader	73,8	77,2	77,5	79,5
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	0	0	0	0

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

8.9.4. Taxor

- I bilaga 8 finns nämndens förslag till revidering av VA-taxa.
- I bilaga 9 finns nämndens förslag till revidering av avfallstaxa.
- I bilaga 10 finns nämndens förslag till revidering av taxa för kart- och GIS-produkter och -tjänster.

8.10. Miljö- och bygglovsnämnden

8.10.1. Ansvarsområde

Miljö- och bygglovsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet och byggnadsväsendet. Ansvaret innebär att vara lokal tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, strål- och skyddslagen samt livsmedelslagen. Dessutom handhas byggväsendet genom handläggning av bygglovsärenden. Nämnden har också en rådgivande verksamhet gentemot allmänheten i bygg- och miljöfrågor.¹⁰

¹⁰ Se även Reglemente för miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun

8.10.2. Driftbudget*Tabell. Driftbudget 2022-2025*

mnr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunbidrag	13,4	13,6	13,8	13,9
Övriga intäkter	27,3	28,0	28,7	29,4
<i>Summa Intäkter</i>	<i>40,7</i>	<i>41,6</i>	<i>42,4</i>	<i>43,3</i>
Kostnader	40,7	41,6	42,4	43,3
Resultat	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunersättning/inv, kr	161	160	158	155

övriga intäkter och kostnader kan komma att justeras i verksamhetsplanen

Nämndens kommunbidrag föreslås bli 13,6 mnr 2023, en ökning med 0,2 mnr jämfört med 2022.

Förändring av budgetramar

- För ökade volymer utökas budgetramen med 0,1 mnr. Ökar volymerna mer än budget finns en central volympott som kan täcka upp eventuellt volymunderskott hos nämnden.
- Nettoutrymme för övriga pris- och löneökningar uppgår till 0,1 mnr, i detta ingår också ett krav på effektiviseringar.

*Budget per verksamhet**Tabell. Preliminär fördelning av kommunbidrag mellan verksamheter*

Kommunbidrag, mnr	Budget 2022	Budget 2023
Politisk verksamhet	0,8	0,8
Miljö- och hälsoskydd	9,1	9,3
Bygglov	3,5	3,5
Totala intäkter	13,4	13,6

Den exakta fördelningen mellan verksamheterna fastställs i nämndens verksamhetsplan.

8.11. Järfällahus AB

Järfällahus AB är ett helägt dotterbolag till Järfälla kommun och har till ändamål att i ett allmännyttigt syfte främja bostadsförsörjningen i kommunen. Bolaget äger och förvaltar 5 600 lägenheter, 480 kommersiella lokaler och 4 500 fordonsplatser i kommunen.

Ägardirektiven reviderades i sin helhet i början av 2019. Emellertid ändrades ett ekonomiskt måltal i oktober 2021, även för året 2023. Avkastningskravet är att Järfällahus AB ska uppvisa ett resultat efter finansiella poster som ska minst uppgå till 5 procent av omsättningen, exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster.

Denna förändring av avkastningskravet ligger i linje med den utmaning som Järfällahus står inför vad gäller att komma ikapp med det sedan många år eftersatta underhållet av fastighetsbeståndet. Ett rimligt avkastningskrav innebär att det

skapas/frigörs ett större utrymme för nödvändiga kostnader i bolagets resultaträkning.

Under 2021 startades ett omfattande renoveringsprojekt där utgångspunkten är att renovera ca 3 100 lägenheter över en period på 7-8 år. Under 2022 har inventeringsfasen pågått för att under 2023 övergå till projekterings- och renoveringsfaser.

Järfällahus AB ska årligen till kommunen göra en värdeöverföring om 10 mnkr för sociala och trygghetsskapande insatser i kommunen. Insatserna ska ske i samverkan med kommunen.

8.12. F d Järfälla Näringsliv AB

Från och med 2023 drivs näringsfrågorna vidare med oförändrad ambitionsnivå inom ramen för kommunstyrelseförvaltningens tjänstemannaorganisation. Budgeten för driftbidrag till bolaget har sedan tidigare rymts inom kommunstyrelsens budgetram. Bolaget avvecklas under året.

9. EXPLOATERINGSBUDGET 2023, PLAN 2024-2027 SAMT UTBLICK TILL 2032

	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Plan 2031	Plan 2032
Resultatpåverkande:										
Intäkter, detaljplan, markförsäljning	1 179,6	1 498,5	1 314,2	791,4	711,4	577,0	363,3	249,5	310,2	22,3
Kostnader, detaljplan, utredningar	-223,7	-157,1	-163,0	-117,8	-60,2	-53,3	-63,4	-48,8	-36,1	-46,2
Nettointäkter, till årets resultat	955,9	1 341,5	1 151,3	673,7	651,2	523,7	300,0	200,8	274,1	-23,9
Investeringar:										
Inkomster, avgifter	90,8	121,8	156,1	121,7	155,2	83,5	70,4	61,6	51,1	9,6
Utgifter, gator, parker, VA mm	-833,9	-762,2	-619,7	-509,1	-416,9	-381,6	-211,5	-115,8	-99,0	-25,7
Nettoutgifter, investering	-743,1	-640,4	-463,5	-387,4	-261,7	-298,1	-141,1	-54,2	-47,9	-16,1
Summa exploateringsnetto	212,8	701,0	687,7	286,3	389,5	225,6	158,8	146,6	226,2	-40,0

I Järfälla kommun pågår en omfattande samhällsutveckling i form av bostäder, förskolor, skolor, äldreboende och infrastruktur. Barkarbyfältet och södra Veddesta är kopplat till utbyggnaden av tunnelbanan och där kommunen ska uppföra 14 000 bostäder fram till år 2032 med möjlighet till sammanlagt uppemot 30 000 bostäder år 2039. Dessutom planeras för en fjärrtågsstation och bussterminal vid Barkarby station.

Oron i omvärlden påverkar marknaden i stort. Situationen i Ukraina, effekter av pandemin, ökade tillverknings och produktionskostnader gör att den inbromsning av byggandet vi sett under 2022 håller i sig. Intresset för att utveckla fastigheter i Järfälla bedöms som fortsatt starkt på lång sikt men under de närmaste åren är kommunen beroende av vad som händer på marknaden.

Prisökning på anläggningsmaterial så som på bland annat stål, bränsle och cement tillsammans med långa leveranstider gör att utgifterna tenderar att öka. Osäkerhet kring framtida materialtillgång kan medföra att produktionstiden blir försenad. Generellt gäller en stor osäkerhet inom exploateringsekonomin inför kommande år till följd av rådande marknadsläge. Det finns risk att markintäkter förskjuts i tid vilket kan ge stor effekt på exploateringsnettot.

Intäkterna är budgeterade till dryga miljarden eller mer under de kommande tre åren för att därefter ligga på en lägre nivå. Merparten av intäkterna avser markintäkter och exploateringsbidrag men även intäkter för markupplåtelse, gatukostnadsersättning, planavgifter etc ligger i intäkterna. Merparten av markintäkterna är hänförliga till utbyggnaden av Barkarbystaden och södra Veddesta. I övriga delar av kommunen beräknas markintäkter inom bland annat Stäkets företagspark, Bällstadalen och olika projekt i Jakobsberg.

Kostnader för detaljplaner och iordningsställande av mark beräknas till drygt 200 miljoner år 2023 och därefter något lägre de kommande åren.

Inkomsterna beräknas till ca 90 miljoner under 2023 utgörs främst av anslutningsavgifter för VA och avfall.

Anläggningsutgifterna beräknas till ca 800 miljoner per år de kommande två åren för att därefter bli lägre. Dock råder stor osäkerhet kring prisökning på anläggningsmaterial, så beroende på utvecklingen på världsmarknaden kan utgifterna komma att öka.

10. INVESTERINGSBUDGET 2023, PLAN 2024-2027 SAMT UTBLICK TILL 2032

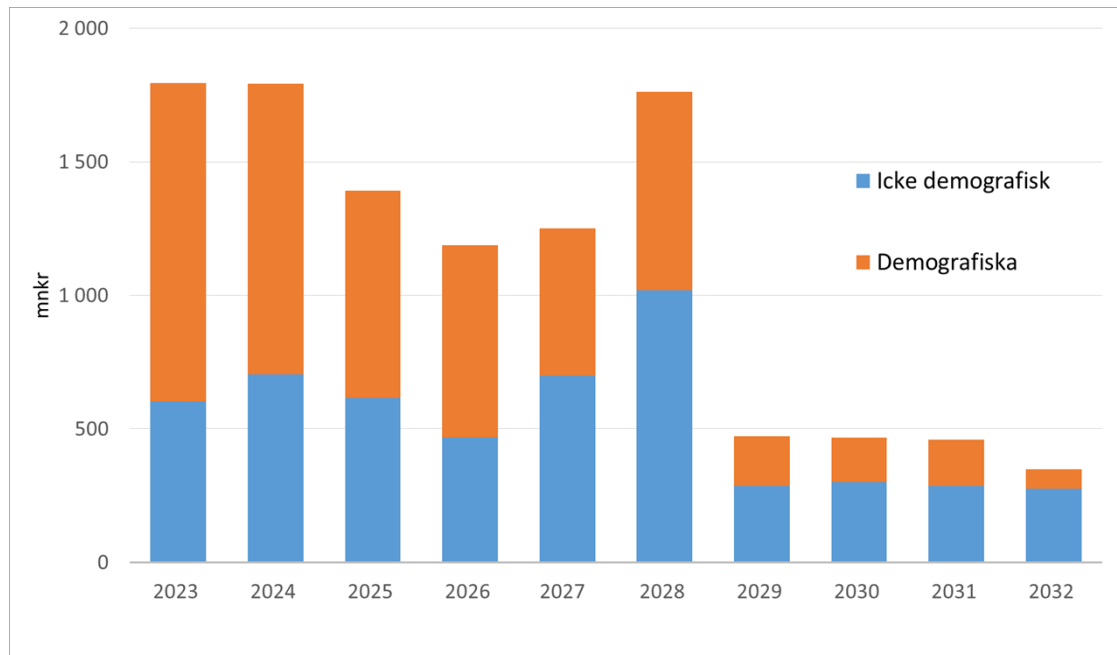
Under mandatperioden finns en ambition om att genomföra ett Jakobsbergslyft, det vill säga att vidta åtgärder för att öka centrumets attraktivitet. Det kan handla om allt från att fräscha upp centrumet, göra det mer levande med ett större utbud av nöjes- och fritidsaktiviteter till att göra större investeringar i den strukturella utformningen av centrumet och dess närområden. Under mandatperioden finns också en ambition om att utveckla Bruket som friluftsområde, bland annat genom att förlänga skidspåret. Ett projekt för ett högstadium i Barkarbystaden finns med i investeringsbudgeten med start 2028. År 2024 finns också medel avsatt för att rusta upp den gamla simhallen.

Utifrån det försämrade ekonomiska läget för kommunen där rådande omvärldsläge bland annat inneburit stigande inflation och kraftigt ökade räntekostnader, så har en särskild genomgång av kommunens investeringsplaner gjorts. I nuvarande ränteläge på minst tre procent resulterar ett ökat lånebehov på 100 miljoner för kommunen minst 3 miljoner i ökade räntekostnader på driften per år. Över tid riskerar räntekostnaderna då ta utrymme för vad som kan läggas på verksamheterna istället.

I genomgången har historisk genomförandegrad av investeringarna använts som en utgångspunkt (jämförelsetal) för att minska investeringarna framåt. Genomförandegraden innebär hur stor andel av budgeterade investeringar som faktiskt genomförs under ett år. I förhållande till budget har genomförandegraden för investeringar i kommunen historiskt varit cirka 60 procent.

Uppdelning har gjorts av alla investeringar mellan icke demografiska och demografiska investeringar. I genomgången av investeringsplanerna har det setts över vilka investeringar som kan skjutas på framtiden eller strykas helt. Dessutom har investeringsutrymmet för icke demografiska investeringar minskats ytterligare upp till femtio procent efter genomgången. Nämnderna får därför i uppdrag gällande icke demografiska investeringar att i deras verksamhetsplaner för 2023 ta upp vilka investeringar som ska prioriteras inom de budgetramar fullmäktige beslutar om i Mål och budget. Det innebär också utifrån den genomgång som har gjorts och de prioriteringar som nämnderna behöver göra efter ändrat investeringsutrymme att detta kan påverka lokalförsörjningsplanerna som nämnderna har tagit upp tidigare för beslut. Lokalförsörjningsplanen för kommunen behöver i sådant fall revideras.

Investeringarna presenteras med budget för 2023, plan för åren 2024-2027 och en utblick för åren därefter t o m 2032. Detta redovisas i diagram över totala investeringsvolym, fördelade på olika verksamhetskategorier samt indelade i olika faser. Slutligen finns en tabell med investeringar per nämnd.

Investeringsvolym 2023-2032, mnkr

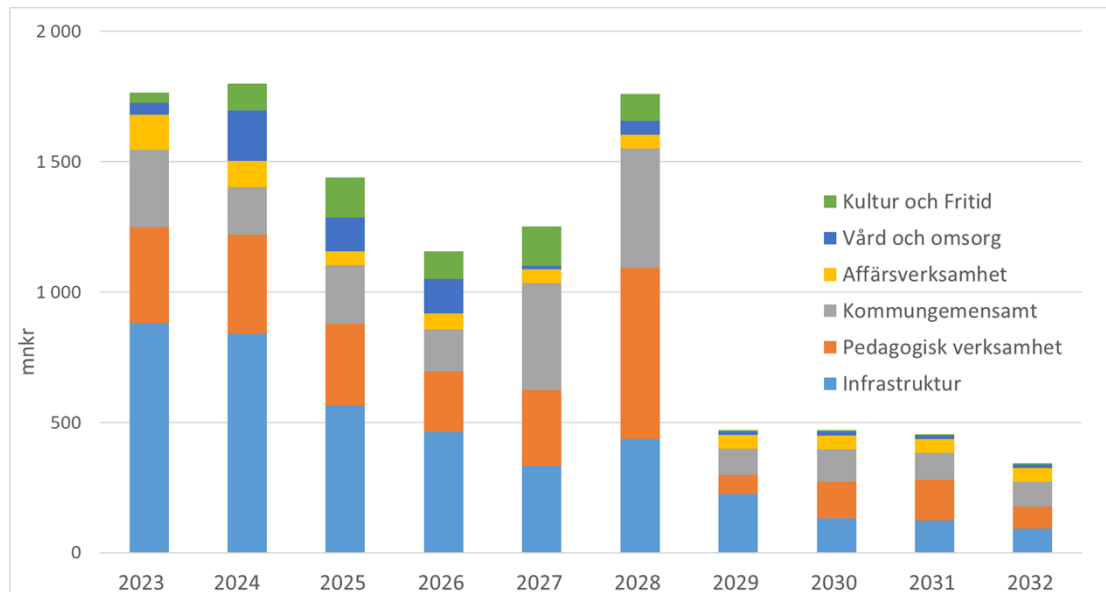
Investeringsvolymen totalt i Järfälla kommun år 2023 uppgår till totala nettoinvesteringar på 1 797 mnkr. Det totala investeringsnettot för de tio kommande åren är cirka 11 miljarder kronor med tyngdpunkt på de närmast kommande åren.

Icke demografiska investeringar, uppgår i budget 2023 till 606 mnkr och till år 2024 ökar de till 703 mnkr. Ökningen i investeringskostnaden under 2028 är kopplat till att Berghemskolan då är uttjänt och kommer rivas, en ny skola planeras byggas på annan plats. Totala investeringsnivån under tioårsperioden är drygt 5,2 miljarder kronor.

Demografiska investeringar sker främst i exploateringsområden i form av investeringar i infrastruktur och samhällsfastigheter. Den totala nettoinvesteringen för året 2023 är 1 156 mnkr miljarder och för året 2024 1098 mnkr. Därefter minskar de demografiska investeringarna successivt.

Sammanställning investeringar per verksamhet

Investeringsredovisningen nedan bygger på samma verksamhetsindelning som driftredovisningen men är inte lika detaljerad. Indelningen visar inom vilka verksamheter investeringar pågår och planeras, och de består främst av investeringar i samhällsfastigheter och infrastruktur. I bilaga 2 finns förutsättningarna för planering av lokaler i Lokalförsörjningsplan 2023-2027 med utblick mot 2032.

Investeringar per verksamhet, inklusive exploatering, mnkr

Investeringar i infrastruktur inom exploateringsverksamheten uppgår under 2023 till 743 mnkr av totalt 879 mnkr. Tekniska nämndens investeringar i infrastruktur står för de resterande 136 mnkr, varav merparten är årligt återkommande investeringar och projekt under 30 mnkr. Två exempel på årligt återkommande investeringsprojekt är Cykelinfrastruktur 10 mnkr samt Beläggningsarbeten 18,4 mnkr under 2023.

Investeringar i pedagogisk verksamhet sker främst i fastigheter, dels i renoveringar och anpassningar men även i nya lokaler som ska byggas i form av förskolor och skolor. Totalt uppgår planerade investeringar inom pedagogisk verksamhet till cirka 3 miljarder de närmsta 10 åren varav cirka 2 miljarder uppstår av demografiska orsaker främst kopplat till exploateringen i Barkarbystaden. Inom förskola och grundskola sker investeringar om 375 mnkr för året 2023, varav 70 mnkr avser Ålstaskolan med förskola, förskoleklass och grundskola t.o.m. åk 6. Den totala budgeten för Ålstaskolan är 285 miljoner.

Investeringar i kommungemensamt på totalt 288 mnkr består till största delen av reinvesteringar i kommunens befintliga fastigheter, bland annat förvärv av nuvarande kommunhus under 2023 (preliminärt ca 130 mnkr) av Järfällahus vilket innebär en investering för kommunen. Det innebär också en intäkt för Järfällahus och påverkar således inte koncernens låneskuld. Under kommungemensamt finns även ett förfogandeanslag för kommunstyrelsen arbetsutskott (20 mnkr) och kommunstyrelsen (30 mnkr).

Affärsverksamheten består till största delen av investeringar inom vatten och avlopp (VA) samt avfall. Investeringar i Affärsverksamhet under 2023 budgeteras till 136 mnkr.

Investeringarna inom vård och omsorg på totalt 75 mnkr under 2023 består till största delen av ett nytt äldreboende på Hemmansvägen med 50 mnkr (totalt 158 mnkr).

Sammanlagt uppgår planerade investeringar inom vård och omsorg till 613 mnkr de närmsta 10 åren.

Inom verksamheten kultur och fritid är investeringarna under 2023 på totalt 43 mnkr och består till största delen av reinvestering i konstgräsplaner (30 mnkr) för bland annat Strömvallen och Veddestavallen. Kommunen ska även under året förlänga konstsnöskidspåret i Brukets naturområde för 3 mnkr.

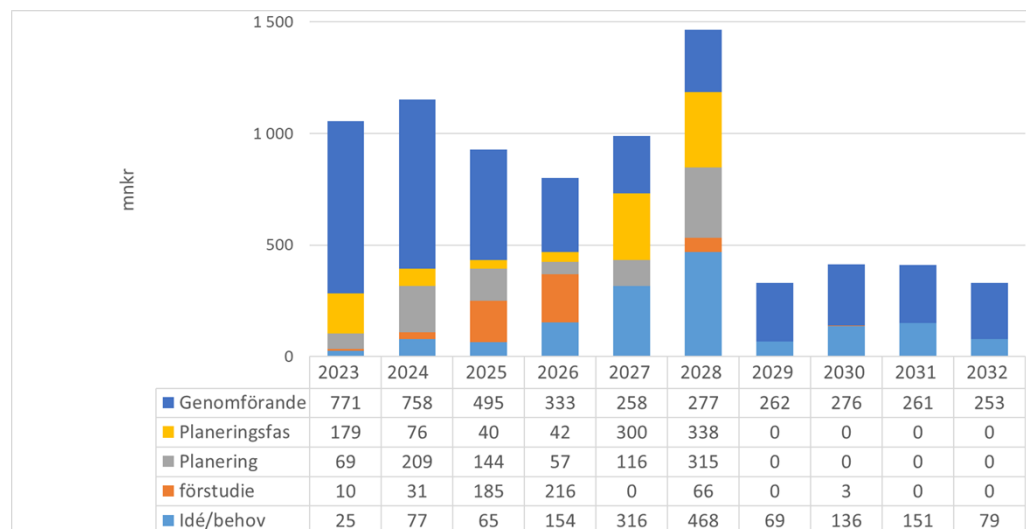
Investeringar exkl. exploatering fördelat per fas

Beslutsordningen är uppdelat i faser enligt beslutsordningen för investeringar. Nedan visas en bild på de olika faserna för ett investeringsprojekt.

Nedan bild visar Järfällas kommun investeringar exklusive exploatering fördelat mellan faserna

Investeringar exkl. exploatering fördelat per fas, mnkr

Sammanställning investeringar per nämnd, mnkr

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Kommunstyrelsen	951	733	612	530	630	769	209	122	116	84
varav inv under 30 mnkr	6	1	1	1	1	49	1	1	1	1
varav inv över 30 mnkr	945	732	611	529	629	720	208	121	115	83
Tekniska nämnden	802	951	538	320	294	191	183	197	181	174
varav inv under 30 mnkr	295	271	92	76	50	44	29	45	36	31
varav inv över 30 mnkr	507	680	445	243	244	147	154	152	145	143
Barn- och ungdomsnämnden	23	71	153	207	281	646	64	131	146	74
varav inv under 30 mnkr	7	3	3	3	2	7	0	2	2	0
varav inv över 30 mnkr	16	68	149	204	279	639	64	129	144	74
Kultur-, demokrati- o fritidsnämnd	7	13	67	85	35	105	5	5	5	5
varav inv under 30 mnkr	4	0	12	10	0	0	0	0	0	0
varav inv över 30 mnkr	3	13	55	75	35	105	5	5	5	5
Socialnämnden	9	22	6	41	6	38	6	8	6	6
varav inv under 30 mnkr	9	22	6	9	6	6	6	8	6	6
varav inv över 30 mnkr	0	0	0	32	0	32	0	0	0	0
Äldrenämnden	6	3	18	6	6	13	6	6	6	6
varav inv under 30 mnkr	4	1	15	3	3	10	3	3	3	3
varav inv över 30 mnkr	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Summa investeringar	1 797	1 792	1 392	1 188	1 251	1 761	472	468	459	348

Ovan tabell visar hur investeringarna fördelas per nämnd och hur stor del av dem som kommunfullmäktige beslutar (projekt över 30 miljoner) och resterande del som ligger under respektive nämnds ansvarsområde att besluta om fördelning i detalj. Facknämnden/nämnderna (exkl. exploateringsprojekt) ansvarar för förstudie/planeringsfas medan tekniska nämnden ansvarar under planeringsfasen/genomförandefasen detta medför att projekt kan flyttas från facknämnd till tekniska nämnden under innevarande år och projektets budget flyttas då med till tekniska nämnden.

11. FINANSIERING OCH BALANSBUDGET

Tabell. Balansräkning 2021-2025

mnkr	Bokslut 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	10 187,9	11 364,0	12 635,7	13 706,0	14 785,3
Omsättningstillgångar	1 256,0	1 184,7	1 120,0	1 115,0	1 110,0
Summa tillgångar	11 443,9	12 548,7	13 755,7	14 821,0	15 895,3
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	3 874,8	4 618,7	5 583,6	6 978,2	8 213,2
Avsättningar	1 583,5	1 480,0	1 459,0	1 331,0	1 236,0
Låneskuld	4 010,0	4 500,0	4 900,0	4 800,0	4 700,0
Övr långfristiga skulder	518,3	500,0	500,0	500,0	500,0
Kortfristiga skulder	1 457,3	1 450,0	1 313,1	1 211,8	1 246,1
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	11 443,9	12 548,7	13 755,7	14 821,0	15 895,3
Ansvarsförbindelse pensioner	1 336,0	1 275,6	1 287,6	1 231,7	1 179,0
Soliditet exklusive ansvarsförbindelsen	33,9%	36,8%	40,6%	47,1%	51,7%
Soliditet inklusive ansvarsförbindelsen	22,2%	26,6%	31,2%	38,8%	44,3%

11.1. Upplåning

Låneskulden uppgick till 4 010 mnkr per den 31 december 2021 och prognostiseras till 4 500 mnkr per 31 december 2022. Av den totala låneskulden förfaller 1 100 mnkr under 2023 och resterande del har förfalldatum fördelade under åren därefter till och med 2026.

Budgeten för låneskulden per 31 december 2023 uppgår till 4 900 mnkr. Den är beräknad med utgångspunkt från de budgeterade resultat- och balansräkningarna samt kassaflödesanalysen. Viktiga faktorer är resultatet från den löpande verksamheten, exploateringsresultatet, investeringsvolymen samt betalningsplanen enligt Stockholmsöverenskommelsen (tunnelbanan).

Budgeten visar sammantaget att nyupplåning behöver ske under 2023 med 400 mnkr, under förutsättning att de budgeterade exploateringsintäkterna (markintäkterna) och investeringsvolymen blir verklighet. Viss marginal fordras för osäkra faktorer såsom vissa exploateringsintäkter och för när i tiden in- och utbetalningar görs. Den största delen av exploateringsintäkterna infaller vanligen under andra halvåret. Bedömningen är att nuvarande låneram på 5 200 behöver höjas till 5 400 mnkr, för att ta höjd för osäkerhetsfaktorer gällande markintäkterna.

Efter en stabil inledning av 2022 har bostadsmarknaden i Storstockholmsområdet saktat ner och priserna har börjat sjunka. Kriget i Ukraina har medfört avsevärt högre priser på el, bensin och livsmedel, samtidigt som räntorna stigit kraftigt. Sammantaget innebär detta att hushållen blivit avsevärt mer försiktiga i sitt agerande på bostadsmarknaden. Dessutom kommer allt fler rapporter från byggbolag att man pausar olika byggprojekt. Graden av aktivitet och prisutvecklingen på bostadsmarknaden kan få stora effekter för de budgeterade intäkterna från markförsäljningar. Skulle de budgeterade markförsäljningarna utebli eller försenas blir det viktigt att parera med en lägre investeringsvolym för att hålla nere låneskulden.

11.2. Soliditet

En indikator för målet ekonomi i balans är soliditeten. Den mäter hur stor del av tillgångarna som finansieras med eget kapital och är det enskilt viktigaste måttet på den ekonomiska styrkan, betalningsförmågan på lång sikt. Indikatorn för soliditeten uttrycks som att soliditeten, hela pensionsskulden inräknad, ska öka över tid. Soliditeten uppgick till 22,2 procent per 31 december 2021, budgeterades till 28,4 procent per 31 december 2022 men prognostiseras till 26,6 procent per 31 december 2022. Den budgeterade soliditeten per 31 december 2023 uppgår till 31,2 procent. Förbättringen beror främst på att eget kapital ökar kraftigt som en effekt av årets resultat inklusive exploateringsverksamheten.